

vergadering **C165**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 9 maart 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de mogelijke verkoop door de Vlaamse Regering van haar participatie in de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen – 1551 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de indexatie van onderzoeksmiddelen bij het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie – 1608 (2022-2023)	8
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verbetervoorstellen voor duaal leren – 1286 (2022-2023)	10
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een STEM-academie in iedere gemeente – 1655 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opleiding van professionele vaklui – 1654 (2022-2023)	16
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de federale leerrekening – 1764 (2022-2023)	19
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verplichte inschrijving bij VDAB van alle leefloongerechtigden – 1549 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de slechte doorstroom van leefloongerechtigden naar werk – 1690 (2022-2023)	22
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van het federale pensioenplan voor Vlaanderen – 1561 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over 60-plussers op de arbeidsmarkt – 1580 (2022-2023)	31
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over werkweigering wegens het te kleine verschil tussen het bedrag van de uitkering en het loon – 1713 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het meer lonend maken van werken – 1745 (2022-2023)	35

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toetsing door VDAB op de werkbereidheid van SWT'ers

– 1724 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van de SWT'ers

– 1726 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een vakbondsvoorzitter die een beroep doet op de SWT-brugpensioenregeling

– 1740 (2022-2023)

41

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de mogelijke verkoop door de Vlaamse Regering van haar participatie in de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen – 1551 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Maurits Vande Reyde

De voorzitter: De eerste vraag is van de heer Verbeurgt, een van de meest actieve parlementsleden in dit huis.

De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, het is alsof u nooit iets anders hebt gedaan.

Minister, het heeft eventjes geduurd voor dit op de commissieagenda kwam. Het is dus al enige tijd terug dat we in diverse kranten, waaronder De Tijd en De Standaard, het nieuws konden lezen dat de Vlaamse Regering overweegt om haar participatie in de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (Gimv) van de hand te doen. Volgens De Standaard werd de Vlaamse Regering daarbij geadviseerd door de zakenbank Rothschild. Ik las ook in De Standaard dat de minister van Financiën argumenteerde dat de verkoop geld zou opbrengen om de Vlaamse schuld naar beneden te krijgen. Met het oog op de stijgende rente zou een lagere schuld voordeliger zijn dan de jaarlijkse dividendenstroom. Het rendement dat Vlaanderen op zijn aandelen krijgt, is nochtans 6 procent. Belgische staatsobligaties op tien jaar noteren net onder 3 procent, en we weten dat Vlaanderen een rating heeft die beter is dan de federale. Ik vond het persoonlijk dus wat moeilijk om die argumentatie te volgen. De jaarlijkse inkomsten uit de participatie zijn ook groter dan de mogelijke besparingen qua rentelasten. Bovendien is Gimv een mechanisme waarmee we vanuit Vlaanderen toch wel wat meerwaarde kunnen genereren, met toch een aanzienlijke portfolio.

De communicatie kwam van de minister van Financiën, maar ik wou u daar toch graag eventjes over bevragen, als minister bevoegd van Economie. Overweegt u, net als uw collega van Financiën, de verkoop van de participatie in Gimv? Onder welke voorwaarden? Kunt u de financiële redenering van uw collega in de krant iets beter verklaren? In welke zin zal een verkoop volgens u een positieve impact hebben op de Vlaamse financiën? Redeneren u en de regering in functie van het respecteren van de schuldnorm of van het respecteren van de hervorming van het Europese begrotingskader? Dat zijn natuurlijk ook vragen richting uw collega.

Daarnaast is er natuurlijk de link met Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV), een onderwerp dat hier ook al regelmatig aan bod is gekomen. Bereidt de Vlaamse Regering eventueel een nieuwe kapitaalverhoging bij PMV voor, ook in het licht van een eventuele uittreding bij Gimv? Met het oog op welke doelstellingen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Er is inderdaad binnen de regering afgesproken om na te gaan of er opportuniteiten zijn bij een verkoop van het belang in de investeringsmaatschappij Gimv. Bij het maken van deze strategische beslissing moeten we rekening houden met verschillende factoren, die het gewenste aan te houden belang van de Vlaamse overheid in Gimv beïnvloeden. Gimv is vandaag een beursgenoteerde investeringsmaatschappij. We moeten dus ook de nodige terughoudendheid in acht nemen in deze fase van het proces. In dat opzicht was het natuurlijk niet ideaal dat er al over werd gesproken in de pers.

De privatisering van Gimv is reeds gestart in de jaren 90. Het huidige minderheidsbelang in Gimv, 27,65 procent, is voor het Vlaamse Gewest eerder geëvolueerd naar een financiële participatie vanuit een rendementsoogpunt en kan nog moeilijk als strategisch voor een verankeringsbeleid worden gekenmerkt. Dat blijkt ook uit de evolutie van de samenstelling van de portefeuille van Gimv. Pure financiële participaties behoren niet tot de kerntaak van het Vlaamse Gewest of het economisch beleid. Het klopt dat het dividend van Gimv relatief hoog is, maar het rendement van onze participatie ligt relatief laag als je dat vergelijkt met gelijkaardige investeringsvehikels. De opbrengst van een mogelijke verkoop van de Gimv-participatie remt de schuldopbouw af, omdat er dan minder moet worden geleend om de voorziene tekorten op de begroting en de ESR 8-participaties (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen) te kunnen financieren.

Wat uw derde vraag betreft: we moeten er als goede bestuurders over waken dat onze schuld zich duurzaam verhoudt ten opzichte van onze ontvangsten. Ook moeten we voor ogen houden dat perioden van negatieve reële rente en perioden van positieve reële rente elkaar kunnen afwisselen. Het afremmen van de schuldopbouw werkt daarom ook veeleer preventief, want dat behoedt toekomstige begrotingen voor grotere rente-uitgaven in het geval van positieve renteschokken op het moment dat leningen moeten worden geherfinancierd. De voorstellen van de Europese Commissie met betrekking tot de hervorming van het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact impliceren voor ons land een schuldafbouw. De voorstellen voorzien voor elk land in een uitgavennorm die ervoor moet zorgen dat de overheidsschuld op een houdbaar traject komt. Ons land wordt gerangschikt bij de landen met een hoog risico inzake de houdbaarheid van onze schuld. Het Federaal Planbureau ziet bij ongewijzigd beleid de schuldgraad van de gezamenlijke overheid oplopen van 105,5 procent in 2023 tot 152 procent in 2040. Onder druk van het Stabiliteits- en Groeipact en/of van de kapitaalmarkten zal ons land werk moeten maken van een lagere schuldgraad. Zoveel is duidelijk, denk ik. Indertijd werden onder andere goudreserves daarvoor ingezet. Nu kunnen financiële participaties daarvoor worden ingezet, naast het verbeteren van de primaire saldi van de diverse overheden in ons land.

Wat uw slotvraag betreft: de mogelijke valorisatie door de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM) van haar aandelen in Gimv staat los van eventuele toekomstige kapitaalverhogingen bij PMV. Er zijn op dit ogenblik geen concrete noden aan bijkomend kapitaal bij PMV.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Eerst en vooral: uw eerste boodschap ondersteun ik natuurlijk ten volle, dat de communicatie in de pers voor een dergelijk investeringsvehikel, beursgenoteerd, niet echt opportuun was. Ik denk dat daar toch wel enige terughoudendheid gepast is, vandaar dat ik met mijn vraag ook wat informatie wou krijgen.

Het is natuurlijk zo dat met de verkoop van Gimv de Vlaamse schuld met 1 procent zou dalen. Maar er zijn natuurlijk verschillende soorten schuld. Bij de participatie van Gimv gaat het om een aandeel waar wel een positieve financiële stroom tegenover staat. Je krijgt dan ook een schuld die je dan ruilt voor een jaarlijkse negatieve impact op de begroting, wat op langere termijn misschien ook niet de beste keuze is. U verwijst bij de laatste vraag naar PMV. We hebben al verschillende schijven qua kapitaalsverhoging achter de rug, die ook niet altijd voordelig zijn.

Een laatste element waar ik ook nog graag uw mening over wou, is dat Gimv momenteel een portfolio heeft met meer dan 3 miljard euro in kmo's in heel Europa: Benelux, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland. Wordt in de overweging ook

meegenomen dat we door die participatie, de beslissingscentra, de economische meerwaarde hier in Vlaanderen verankeren? Als we dat als overheid uit handen geven, verliezen we misschien wel wat impact op lange termijn. Is dat ook een element dat u meeneemt?

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb zelf nog een kleine tussenkomst, maar ik zal me aan mijn eigen spreektijd houden. Het is een interessante vraag. Ik had er zelf ook in de commissie Financiën eentje over ingediend, maar dat is uitgesteld. Maar we kunnen de vraag hier ook stellen. In het verleden hebben we het daar in de commissie Financiën ook meerdere malen over gehad. Ik had zelf al eens geopperd – anderhalf jaar geleden, denk ik – om die participatie eens te bekijken. We moeten daar inderdaad voorzichtig mee zijn, want het is beursgevoelige informatie. Maar over de participatie als such kunnen we natuurlijk wel discussiëren. Wat ik nieuw hoor, is dat deze participatie geen kerntaak is. Minister van Financiën Diependaele heeft dat in het verleden niet als zodanig verwoord, maar ik denk dat dat klopt.

Het verbaast me een beetje van de Vooruitfractie – want in de commissie Financiën was daar een iets andere toon over – dat jullie verwijzen naar het rendement. We kunnen natuurlijk als overheid rendement nastreven, dat is niet zo moeilijk. Dan moet je gewoon in heel veel beursvehikels investeren. De vraag voor mij is: welke maatschappelijke meerwaarde haal je hieruit? Gimv is eigenlijk een pure beursaangelegenheid, waar je enkel rendement nastreeft, en geen maatschappelijke meerwaarde of economische valorisatie, zoals u verwijst naar een hoofdkwartier behouden of zo. Die is er in dezen niet. De vraag is dan of je dat dan moet aanhouden, puur om het rendement.

Ik vind het wel goed dat die oefening gemaakt wordt. Kun je dat dan niet beter naar schuldverlaging laten gaan? Schuldverlaging, collega Verbeurgt, betekent ook minder rentelasten. We zitten al aan meer dan 1 miljard euro. Het betekent ook meer nieuwe beleidsruimte voor de toekomst. Dat zijn allemaal opportuniteitskosten die je tegenover elkaar moet afwegen. In die zin ben ik wel blij dat ten minste de denkoefening wordt gemaakt, zo begrijp ik, of we die participatie nog wel nodig hebben.

Misschien dat we daar in besloten zitting nog eens de details over kunnen horen, want het gaat natuurlijk over beursgevoelige informatie. Je hebt meer dan Gimv. Je hebt meer dan 11 miljard euro aan participaties. Ik heb die eens in kaart gebracht met een schriftelijke vraag. Mijn bijkomende vraag is: kunnen we misschien eens een algemene oefening maken van wat maatschappelijk relevant is, economisch relevant, nodig voor onze economie, onze bedrijven et cetera, maar ook voor maatschappelijke projecten, en wat daar eigenlijk puur rendementsgericht is, en wat er in het kader van opportuniteitskosten eventueel afgestoten kan worden?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik zal met het laatste beginnen. Op zich denk ik dat dat een heel interessante oefening is. Je hebt inderdaad puur het financiële gegeven, en daarnaast de maatschappelijke meerwaarde. Dat die analyse of die evaluatie wordt gemaakt, lijkt me inderdaad zinvol.

Het is ook een terechte bijvraag van collega Verbeurgt. Ik begrijp dat het ongeveer nog voor 20 procent om Vlaamse bedrijven zou gaan. De verankering van de beslissingsbevoegdheid is uiteraard voor mij ook wel een belangrijk aandachtspunt in heel het proces.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Kort aanvullend en afsluitend, collega Vande Reyde: mijn mening is in dezen vrij onbeslist. Ik vind het vooral belangrijk dat we die oefening fundamenteel maken, voor we die beslissing nemen.

Ik sluit me eigenlijk aan bij de minister. Er zijn twee elementen. Je hebt het financiële luik, waarbij je natuurlijk je schuld kunt verlagen, maar tegenover die schuldverlaging staan ook inkomsten. Daar moet je dus de afweging maken. Het baat ons op korte termijn in schuldafbouw, maar misschien zijn er op lange termijn ook financiële voordelen. Anderzijds heb je ook de maatschappelijke en economische return, waar het voor mij vandaag geen uitgemaakte zaak is of Gimv daarvoor het beste vehikel is. Ik denk dat we daar inderdaad de oefening ten gronde moeten maken: wat helpt ons het verst, zowel financieel als economisch?

Ik vind dus dat we die oefening hier in de commissie ten gronde moeten maken. Het is misschien een oefening die we met de commissies Financiën en Economie samen moeten maken, rond die participaties. Ik vind dat een belangrijke denkoefening op lange termijn: waar steken wij als Vlaanderen – het kerntakendebat – onze middelen al dan niet in?

Dank, minister voor uw antwoord, en ik kijk uit naar het vervolg van het debat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de indexatie van onderzoeksmiddelen bij het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie – 1608 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Maurits Vande Reyde

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, eind december 2022 richtte de Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD) een brief aan u. Marc Borremans, adjunct-algemeen secretaris, vatte de boodschap samen in een recent e-mailbericht naar de leden van deze commissie. Hij stelde daarbij, en ik citeer: "Vanuit de universitaire wereld bereiken ons onrustwekkende verhalen van onderzoekers wiens tewerkstelling en dus hun onderzoek voortijdig worden stopgezet. Professoren die onderzoekers aansturen, bevestigen ons dat zij financiële problemen hebben om hun onderzoekers in dienst te houden."

In de brief wijst hij erop dat de onderzoeksprojecten die gefinancierd worden met onderzoeksmiddelen via Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) niet worden geïndexeerd. Bij indiening houdt een promotor dan ook rekening met een gemiddelde indexatie. En die ingebouwde marge stemt niet overeen met de huidige inflatie, die natuurlijk onverwacht is. De toegekende projectfinanciering zou daarom niet volstaan en een impact hebben op de tewerkstelling bij projecten, en er worden een eenmalige bijpassing en een structurele oplossing gevraagd.

Vandaar mijn vraag aan u, minister: welke acties zult u hieromtrent ondernemen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega. Ik heb de brief van de ACOD inderdaad ontvangen in de kerstvakantie, en er is ook reeds een antwoord op geboden. Uiteraard heb ik begrip, veel begrip voor de financiële druk die er momenteel op de universiteiten weegt, maar zeker ook op de individuele onderzoekers.

Aangezien ik ook wel regelmatig in contact sta met de universiteiten, was ik op de hoogte van de moeilijke situatie als gevolg van de hoge inflatie in sommige onderzoeksgroepen. Ik heb dan ook eind januari een overleg gehad met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse rectoren, en dat dossier is daar ook besproken. Ik wou dat overleg, en de input van de rectoren afwachten, vooraleer een antwoord te richten naar de ACOD.

Eerst en vooral wil ik u wel graag in herinnering brengen dat we vanuit het beleidsveld Wetenschap onze kennisinstellingen zo goed als ook mogelijk proberen te ondersteunen binnen de huidige mogelijkheden in de budgettaire krappe tijden.

Zo merk ik op dat er nu reeds een standaard indexering voorzien is op het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF), het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF) en Omkadering van Jonge Onderzoekers (OJO), al die middelen die vanuit EWI naar de universiteiten gaan. Een concreet voorbeeld is dat de BOF-subsidie bij begrotingsaanpassing 2022 een verhoging kende van 8,8 miljoen euro vanwege de indexering. En ook bij de begrotingsopmaak van dit jaar werd er nog eens 13,1 miljoen euro extra voorzien vanwege de toen voorziene indexering.

Daarnaast is er ook de automatische indexering van de lonen van alle FWO-mandaathouders (Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen). Binnen het FWO werd in oktober 2022 ook beslist om extra middelen te besteden aan lopende onderzoeksprojecten. Zo is er het voorbeeld van een indexering van 4 procent voor de lopende FWO-projecten fundamenteel toegepast en biomedisch strategisch basisonderzoek.

Maar uiteraard besef ik dat de huidige reglementaire voorziene indexering momenteel niet toereikend is, zeker voor projecten die reeds gestart waren voor de hoge inflatiecijfers. Er wordt door mij dan ook bekeken of er binnen onze huidige budgettaire mogelijkheden voor de beleidsinstrumenten BOF, IOF en Interface-activiteiten een eenmalig bedrag kan worden gegeven als compensatie van toen reeds lopende projecten.

Dat is ook wat we in het overleg met de rectoren en in het antwoord aan de ACOD hebben laten weten. We zijn dan ook momenteel met onze administratie aan het nagaan hoe we tegemoet kunnen komen aan de noden van de universiteiten en de onderzoekers zelf, om zo het excellente onderzoek in Vlaanderen verder te kunnen blijven stimuleren.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister, voor uw antwoord.

U hebt terecht aangegeven dat de inflatie voor een aantal projecten op voorhand niet kon worden voorzien. En als je dan kijkt naar de afgelopen jaren, dan is het ook logisch dat men rekening hield met een gemiddelde inflatie. Dat er nu plots een aantal onverwachte zaken gebeuren en dat u daar een oplossing voor hebt gevonden in samenspraak met de universiteiten en met de rectoren is, denk ik, een goede zaak. Het is goed dat die eenmalige compensatie er komt.

Voor mij was het niet helemaal duidelijk uit uw antwoord: wordt daar ook nog iets structureel aan aangepast, of gaan we ervan uit dat we voor de komende jaren wel met een gemiddelde inflatie rekening kunnen houden, ook voor dat soort projecten? Dat was mij niet helemaal duidelijk.

Ik heb nog een andere bijkomende vraag. Het viel mij heel hard op dat vanuit de ACOD een brief aan u werd geschreven. Meestal als zo een probleem opduikt, zie je dat een bredere groep van vakbonden dat gezamenlijk vastpakt. Vandaar mijn vraag: bent u daar ook op aangesproken door andere organisaties?

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik sluit mij graag aan, want dit thema ligt mij zeer na aan het hart, ook omdat ik in de commissie Onderwijs het hoger onderwijs opvolg en dit op de grens van beide domeinen ligt.

Minister, de oproep van de ACOD wijst op een zeer terecht probleem: door de inflatie zitten we vooral voor de lopende projecten toch wel met een uitdaging. Ik ben blij te horen dat u stelt dat er een eenmalige inspanning zou worden gedaan voor de lopende projecten. Dat is belangrijk. Hebt u zicht op de timing? Zal dat gebeuren in het kader van de begrotingsaanpassing? Kan dat op een andere manier eventueel sneller? Dat dit belangrijk is, is het signaal dat ik van de hogeronderwijsinstellingen heb gekregen. Zij moeten vrij snel duidelijkheid kunnen geven, zeker voor projecten waarbij internationale onderzoekers betrokken zijn. Die begrijpen niet altijd even goed hoe de automatische indexering en de impact daarvan werken. Het is belangrijk hun zo snel mogelijk duidelijkheid te kunnen bieden.

Dan heb ik nog een tweede vraag – en mijn collega verwees er al naar –: men vraagt ook een structurele oplossing. Minister, hoe bekijkt u dat? Welke stappen wilt u nemen om tot een structurele oplossing te komen? De optie die de ACOD zelf naar voren schuift, is een splitsing van de onderzoeksprojecten in twee delen: lonen en werking. Hoe bekijkt u dat?

– *Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het is inderdaad, om eerlijk te zijn, vooral vanuit de ACOD een signaal geweest. De rectoren hebben de alarmbel geluid. We zijn op dit ogenblik bezig met het dossier in functie van het begrotingsakkoord. Dat is voor heel binnenkort. Op dit ogenblik is het structureel, in functie van de indexering van onder meer het BOF.

Wat we nu doen, is eenmalig, om de heel hoge inflatie te kunnen opvangen. Ik ga ervan uit dat we niet jaarlijks worden geconfronteerd met inflatiecijfers van meer dan 10 procent. We zullen in functie van de globale evaluatie van alle fondsen bekijken wat in de toekomst meer structureel nodig zal zijn. Dat is de belangrijke les die we hieruit kunnen trekken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, dank om die structurele oplossing verder te overwegen. Ik vind het ook goed dat u het overleg met de rectoren hebt afgewacht vooraleer tot een antwoord te komen. Ik hoop dat die oplossing op korte termijn in de begrotingsbespreking kan worden uitgeklaard.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verbetervoorstellen voor duaal leren – 1286 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Voor sommige jongeren en volwassenen is het traditionele leren op de schoolbanken niet het meest aangewezen. Ze willen meer al doende op de werkvloer leren. Voor hen is het duaal leren in het leven geroepen.

Het is een combinatie tussen het leren en het werken in een onderneming. Na een experimentele fase werd in 2019 effectief het startschot gegeven voor het duaal leren. Het duaal leren kende een wisselende start en groeit stelselmatig. Voor sommigen wordt er te traag vooruitgang geboekt en blijven de succesverhalen vooralsnog uit.

Er zijn uitdagingen, zoals een kwaliteitsvolle begeleiding, voldoende diverse leerwerkplekken, de instroom van kandidaten enzovoort. Het succes van het duaal leren wordt bepaald door een goede wisselwerking tussen de verschillende actoren, namelijk de onderwijskoepels, de sectoren, de scholen, de ondernemingen en de overheid. De Vlaamse Regering gelooft sterk in de opportuniteiten van het duaal leren en is zich goed bewust van de uitdagingen. Het afgelopen jaar werden dan ook verschillende initiatieven genomen om het duaal leren te versterken.

Naar aanleiding van de publicatie van de cijfers gaven ministers Brouns en Weyts de opdracht aan het partnerschap Duaal Leren om zich te buigen over de knelpunten en de uitdagingen van het duaal leren. De bedoeling was om tegen januari 2023 een analyse te maken en concrete voorstellen op korte en lange termijn te formuleren.

Minister, heeft het partnerschap Duaal Leren het rapport met de analyse al ingediend? Wat was de analyse? Zijn er verbetervoorstellen geformuleerd? Wat is uw reactie op de verbetervoorstellen? Kunnen we duaal leren een boost geven? Hoe gaat u hier verder mee aan de slag?

Welke stappen voor het duaal leren zullen nog worden ondernomen tegen september 2023? Hoe kunnen goede praktijken en succesverhalen beter worden gepromoot en het imago worden opgekrikt? Werkgevers plaatsen vraagtekens bij het soms te rigide kader van het duaal leren. Werd dat meegenomen in de analyse van het partnerschap Duaal Leren? Welke voorstellen formuleert men daarover?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, het Vlaamse partnerschap Duaal Leren, met zowel de sociale partners als de onderwijspartners, zat de voorbije maanden samen om zoals gevraagd tot verbetervoorstellen voor het duaal leren te komen. Eind vorige maand mochten minister Weyts en ikzelf een actieplan met tien acties ontvangen, die het resultaat zijn van die besprekingen. Die acties werden ons vorige week ook persoonlijk toegelicht door de voorzitter van het partnerschap, de heer Frank Baert.

Ik zal een samenvattende tabel van de voorstellen aan de commissie bezorgen, maar ik wil de voornaamste zaken hier al kort met jullie delen. Het partnerschap wil duaal leren in het secundair en volwassenenonderwijs positief in beeld brengen bij leerlingen, ouders, leerkrachten en ondernemingen via het verspreiden van goede voorbeelden langs de eigen communicatiekanalen en samen met ons, als minister. Het partnerschap wil de mogelijkheden en drempels verkennen van het inzetten van meerdere werkplekken binnen één opleidingstraject. Het partnerschap wil in gesprek gaan met de bevoegde diensten voor waar de duale opleidingskansen botsen op federale wetgeving. Ze hebben het dan onder andere over de afstemming tussen het groeipakket en duaal leren, de verzekering en aansprakelijkheid op de werkvloer, en duaal leren bij eenmanszaken. Daarnaast spreken de partners hun wens uit om de mogelijkheid van duaal leren in het hoger onderwijs verder te verkennen en om de ondergrens van het aantal uren werkplekleren in de dubbele finaliteit aan te passen, van veertien naar tien uren per week.

U weet dat ik een sterke believer en een pleitbezorger ben van het duaal leren. Ik ben dan ook heel tevreden dat het partnerschap in consensus tot die voorstellen is gekomen. Ik ben ervan overtuigd dat we allemaal onze rol moeten opnemen als

we van het duaal leren een groter succes willen maken, wat toch onze ambitie is, samen met de onderwijspartners, de sociale partners, scholen en werkgevers. Samen met collega Weyts ben ik de voorstellen nu verder aan het analyseren. We zullen op heel korte termijn een formeel antwoord bezorgen aan het partnerschap, op basis waarvan het gesprek dan verder kan worden gevoerd.

Ik kan u al meegeven dat we met deze actielijst concreet aan de slag zullen gaan. We denken onder andere aan meer bezoeken in het veld om die goede voorbeelden uit te dragen, een gerichte communicatiecampagne, overleg met federale collega's, het opzetten van experimenten om tot roterende werkplekken te komen, de verlaging van het minimumaantal uren en dergelijke meer.

Uiteraard zijn er ook elementen die specifiek betrekking hebben op de bevoegdheid van collega Weyts. Dat is dan het onderwijsgedeelte, zoals de versterking van de trajectbegeleiders.

Wat betreft de stappen die ondernomen zullen worden, vind ik het ook wel belangrijk en positief om vast te stellen dat het eigenaarschap van de acties volgens de sociale- en onderwijspartners grotendeels bij het partnerschap zelf ligt en dit binnen hun bestaande rollen en opdrachten. De timing van die acties laat ik dan ook aan hen. Ik zal alvast vragen om prioritair werk te maken van de acties zoals positieve communicatie rond duaal leren in het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs en de experimenten met roterende werkplekken. Zelf zullen we uiteraard ook aan de slag gaan. Ik bekijk op dit ogenblik met het kabinet van minister Weyts en de bevoegde administraties welke eventuele regelgevende acties nodig zullen zijn, om die ook alvast te laten starten.

Collega, de voorbije jaren hebben we vanuit de overheid ingezet op een aantal kleurrijke campagnes om duaal leren te promoten. Dat is ook nodig. Bussen reden door het Vlaamse land, er werd gerapt en het voorbije jaar rolde ik een campagne uit in scholen gebaseerd op het VIONA-onderzoek (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktrapportering) rond nudging en de keuze voor duaal leren. Ik ben blij dat de opleidingsverstrekkers en de werkpartners in het landschap nu zelf ook voorstellen om expliciet via hun kanalen duaal leren positief in het daglicht te stellen, gericht op scholen, ouders, leerlingen en ondernemingen.

We zullen dit vanuit de overheid dus ook verder ondersteunen. Dat spreekt voor zich wat mij betreft. We gaan na welk campagnemateriaal het best gebruikt kan worden en tot de beste resultaten zal leiden. Zoals aangegeven zal ik samen met minister Weyts het partnerschap promoten van Kinrooi tot Diksmuide.

Tot slot stelde u de vraag rond het regelgevend kader. Zoals we lezen in de actielijst zijn een aantal van de aspecten die ondernemingen eerder als rigide ervaren bij de organisatie van duaal leren het gevolg van federale wetgeving. Dat weten we. Het partnerschap stelt dan ook voor om op een aantal thema's het gesprek opnieuw aan te gaan met de federale collega's. Het lijkt dan ook een goede zaak om met een duidelijke en gedragen vraag richting federale niveau te stappen. We zullen dat vanuit de twee kabinetten ondersteunen. Ook het voorstel rond het aantal uren op de werkplek in de dubbele finaliteit nemen we dan mee om de aanpassing van de regelgeving via een omzendbrief te kunnen regelen.

De voorzitter: Minister, ik heb al bezorgde reacties gekregen uit Veurne, Koksijde en De Panne die net achter Diksmuide liggen en die u dus nooit zal gaan bezoeken, blijkbaar als u vanuit Kinrooi komt.

Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u wel, minister. Ik kijk alvast uit naar de korte samenvatting. Ik hoor toch al een aantal zaken die meegenomen worden. Dat vind

ik ook een goede zaak want ik denk dat we vanuit de commissie allemaal die bezorgdheid, die bekommernis hebben over het duaal leren. Wij geloven heel hard in dat potentieel. Het is ook een unieke vorm van werken en leren. We moeten dat instrument alle kansen geven. Ik herinner me dat we nog vorig jaar in deze commissie – minister, dat was toen nog met uw voorganger, minister Crevits – ook een gedachtewisseling gehad hebben over het duaal leren. Dat was naar aanleiding van een artikel in De Standaard. Dat was een heel kritische analyse, bijna vernietigend. Ik heb toen ook duidelijk de boodschap gegeven dat we het kind niet met het badwater moeten wegsnijden en dat die instrumenten immers tijd nodig hebben om uit te groeien tot iets volwaardigs, dat er volledig gebruik van gemaakt kan worden.

We moeten vooral de kansen grijpen om daar voldoende opleidingen te voorzien en dat er voldoende leerlingen zijn voor die richtingen. Minister, voor de onderwijsinstellingen en voor de werkgevers is het wel teleurstellend om te zien dat als ze er zoveel werk insteken om een opleiding te organiseren en er geen interesse is, dat is niet bemoedigend. Maar ik denk dat ze vooral moeten doorzetten en dat wij ook onze rol moeten spelen om te zorgen dat er ook genoeg kandidaten zijn en interesse voor is.

Tot slot, dat imago van het duaal leren blijft belangrijk. Dat moet ook een evenwaardige opleiding zijn en dat moet ook de kans op de arbeidsmarkt effectief blijven vergroten. Met het zicht op september 2023 hoop ik dat we verdere stappen vooruit kunnen zetten, ook naar aanleiding van de suggesties om het duaal leren toch verder in de markt te zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een STEM-academie in iedere gemeente – 1655 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): We weten dat STEM-profielen (Science, Technology, Engineering, Mathematics) aan belang winnen in alle sectoren. De STEM-agenda 2030 wil de komende tien jaar een verhoogde instroom in STEM-opleidingen en -loopbanen realiseren, meer STEM-specialisten klaarstomen en de STEM-competenties in de samenleving versterken.

Als we onze jongeren beter willen voorbereiden op de economie en de arbeidsmarkt van de toekomst, dan moeten we hen overtuigen om meer te kiezen voor STEM-opleidingen. De STEM-academies dragen daar hun steentje bij. De Vlaamse Regering investeert 886.000 euro in dertien projecten die tieners – de 14-plussers – warm moeten maken voor STEM-opleidingen. Daarnaast zijn er eveneens tal van initiatieven om kinderen van 7 tot 14 jaar te inspireren voor STEM.

Tot slot, meisjes vinden nog te weinig de weg naar een STEM-richting. Er wordt aangegeven dat de vooroordelen diep geworteld zijn. Zo leeft de overtuiging dat vrouwen geen aanleg zouden hebben voor wiskunde en wetenschap. Ik heb daarover drie vragen voor u, minister.

Hoe evalueert u de bestaande initiatieven om kinderen en jongeren in contact te brengen met STEM? In welke mate zorgen deze ervoor dat jongeren effectief ook kiezen voor STEM-richtingen? Welke uitdaging en verbeterpunten ziet u en hoe zullen deze worden aangepakt?

Hoe zult u de doelstelling realiseren om in iedere gemeente een STEM-academie te hebben? Welke initiatieven zult u daarvoor nemen?

Welke initiatieven worden genomen om meer meisjes te overtuigen om een STEM-richting te volgen? Hoe kunnen de hardnekkige vooroordelen en stereotypes worden aangepakt? Hoe wordt dit meegenomen bij bovenstaande initiatieven?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Er zijn diverse initiatieven en partners die inzetten op het toeleiden naar STEM en STEM-opleidingen.

De partners van het wetenschapscommunicatiebeleid, zoals Flanders Technology International (FTI) vzw met het doecentrum Technopolis, de expertiscellen wetenschapscommunicatie aan de universiteiten en hogescholen – ook de Volkssterrenwachten reken ik in dat rijtje – ontwikkelen en verspreiden innovatieve activiteiten die kinderen en jongeren enthousiast kunnen maken voor STEM. Daarnaast zetten de sectororganisaties via verschillende tools zoals de STEM-check, in op toeleiding naar STEM-opleidingen. Ook de STEM-academies en -partnerschappen werken hieraan mee.

Ik ben ervan overtuigd dat het samenspel van deze initiatieven noodzakelijk is om meer jongeren te bereiken en hen het belang te laten inzien van een sterke basis van STEM-competenties. De STEM-monitor die wordt opgezet door collega Ben Weyts, toont aan dat er een stijging is van het aantal jongeren in een STEM-opleiding. Deze stijging tekent zich vooral af in doorstroomrichtingen en minder in de arbeidsmarktrichtingen. De diverse initiatieven samen lijken dus wel enig effect te hebben.

Het is natuurlijk wel zo dat een een-op-eenrelatie moeilijk vast te stellen is. Daarom hecht ik ook belang aan evaluatie van de initiatieven. De 'STEM in je vrije tijd'-werking heeft zelf het initiatief genomen om een impactstudie te doen over de invloed op de jongeren van het doorlopen van een STEM-traject in de vrije tijd. De resultaten tonen aan dat jongeren na deze activiteiten ook verder willen bijleren rond, over en met STEM. Ook rond de initiatieven binnen de sectorconvenant wordt een overkoepelende analyse opgemaakt. Als laatste wordt er vanuit de STEM-agenda 2030 ook gewerkt aan een STEM-onderzoeksagenda om in de toekomst nog sterker in te zetten op een evidencebased aanpak.

Er zijn uiteraard steeds punten voor verbetering. De nood aan STEM-profielen blijft immers hoog. Voor mij blijft de uitdaging deze verschillende initiatieven sterker met elkaar te connecteren en in verbinding te brengen omdat, uiteraard, versnippering niet efficiënt is. De ambities die we naar voren geschoven hebben vanuit de STEM-agenda 2030 zijn: iedereen overtuigen van het belang van STEM, de overtuigde toeleiden naar STEM-opleidingen, deze opleidingen ondersteunen om de innovatiefste opleidingen te worden en uiteindelijk ook inzetten op daadkracht, het effectief opnemen van een STEM-loopbaan. Ze kunnen enkel gerealiseerd worden door verbinding en connectie van initiatieven en stakeholders.

Hiervoor zijn de eerste stappen al gezet. Vorig jaar heb ik dertien STEM-partnerschapsprojecten goedgekeurd die net de focus hadden om de jongeren centraal te stellen bij het uitbouwen van nieuwe STEM-activiteiten in de vrije tijd. Ook werd een sterkere brug gebouwd tussen wetenschapscommunicatie en de STEM-academies door de Dag van de Wetenschap te koppelen aan de werking van de STEM-academies. Op die manier kan een jongere die op deze dag getriggerd werd, zijn STEM-competenties eerst versterken in de vrije tijd en daarna mogelijk ook in een STEM-opleiding.

Tot mijn vreugde kan ik meedelen dat de ondersteuning voor STEM-academies zorgde voor een stijging in het aantal gemeenten met een aanbod van STEM-activiteiten

in de vrije tijd. In 2019 waren er 162 gemeenten en nu gaat het al om 221 gemeenten. Zoals daarnet aangegeven draait ook deze stijging om verbinding. Dit gaf de aanzet tot het ontwikkelen van nieuwe initiatieven die een kwalitatieve brede spreiding van STEM-activiteiten bevorderen, zoals een gezamenlijke training voor coaches en de uitbouw van een sterkere verbinding met de partners van het wetenschapscommunicatiebeleid.

Ik stel wel vast dat de groei van het aantal bereikte gemeenten in 2022 stagneert. Er zijn wel nog nieuwe gemeenten bij gekomen, maar er zijn er ook weggevallen. Om alle driehonderd Vlaamse gemeenten te kunnen bereiken is volgens mij dus een andere aanpak nodig. Het vergt immers de nodige betrokkenheid van de gemeente om een duurzaam STEM-aanbod in de vrije tijd op hun grondgebied te waarborgen. Een duurzame structurele ondersteuning van bovenlokale netwerken is noodzakelijk om STEM in de vrije tijd een prominente plek te geven in ieders nabijheid.

Voor een krachtige STEM in de vrije tijd wil ik dan ook inzetten op het versterken en verzelfstandigen van de STEM-academies, het verstevigen van de connecties in het STEM-veld en het continu vernieuwen van STEM-activiteiten. Daarvoor heeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) samen met de bovenlokale STEM-partnerschappen, een samenwerkingsmodel ontwikkeld als motor van een bloeiend ecosysteem STEM in de vrije tijd. Ik wil dit samenwerkingsmodel verder laten ontwikkelen om de nodige dynamiek te creëren en om de onderlinge samenwerking en duurzame verbindingen tussen actoren uit wetenschapscommunicatie, de bedrijfswereld, de vrije tijd, jongerenwerkingen en netwerken van lokale besturen te bestendigen. Om dit allemaal te laten slagen hebben we natuurlijk geld nodig en moeten we inzetten op het financieel ondersteunen van organisaties die daarin verschillende rollen opnemen. Ik noem een paar voorbeelden: het versterken van lokale ecosystemen rond STEM in de vrije tijd, het stimuleren van innovatie, het uitbouwen van een kwalitatief aanbod STEM-trajecten in elke gemeente.

Wat uw derde en laatste vraag betreft: het is inderdaad belangrijk om aandacht te hebben voor het organiseren van initiatieven op een inclusieve manier. Vanuit het wetenschapscommunicatiebeleid wordt onder andere ingezet op een inspirerende communicatie rond en op festivals en evenementen zoals de Dag van de Wetenschap en het Nerdlandfestival. Daarnaast wordt het initiatief CoderDojo ondersteund. CoderDojo is een non-profitbeweging die wereldwijd gratis bijeenkomsten organiseert voor jongeren van 7 tot 18 jaar om in clubverband te leren programmeren. Zij organiseren jaarlijks onder meer het evenement CoderDojo4Girlz, dat specifiek op meisjes is gericht. Het was een dag waarop een honderdtal meisjes, samen met meer dan dertig coaches, konden tonen hoe cool programmeren is. Vanuit de STEM-werking in de vrije tijd wordt er steeds expliciet gevraagd naar hoe de STEM-academies de 'unusual suspects' willen bereiken. Het gaat dus niet enkel over meisjes. Aangezien er heel wat kennis zit bij de hogescholen rond inclusief werken, werd twee weken geleden voor de groep STEM-academies een webinar opgezet waarin dieper ingegaan werd op hoe je een inclusieve activiteit kunt opzetten. Er werden daarbij tips en tricks gedeeld die de STEM-academies kunnen gebruiken bij het opmaken en organisatorisch uitwerken van hun activiteiten.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u wel. U zegt zelf dat u het heel belangrijk vindt om er te blijven op inzetten. Ik vind dat zelf ook. Het is zeker interessant om jongeren daarvoor warm te maken want ze moeten al op zeer jonge leeftijd een keuze maken. Jongeren kiezen vaak een studierichting voor de beroepen die men al kent. Door in te werken op wat ze nog niet kennen, vinden we zeker een groep die we warm kunnen maken voor de STEM-opleidingen.

Ik ben blij dat u zegt dat u die STEM-academies zoveel mogelijk wilt proberen uitrollen en daar zoveel mogelijk gemeenten wilt bij betrekken. Gisteren was het Vrouwendag. We hebben weer eens gehoord dat er heel wat ongelijke verdelingen zijn, er was onder meer ook aandacht voor het glazen plafond. Ik denk dat we alles uit de kast moeten halen om meisjes te overtuigen voor STEM. Dat doen we, volgens mij, door zoveel mogelijk in te spelen op hun leefwereld en op wat zij belangrijk vinden.

Ik heb nog een kleine, korte bijvraag. Hoe worden de werkgevers en de ondernemers betrokken bij de STEM-academies? Is er een mogelijkheid dat die jongeren op bezoek gaan bij die bedrijven?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, collega Claes, voor uw interessante vraag. Vandaag is ook het rapport van de Digimeter uitgekomen. Daar zien we een verschuiving van het digitaal bezitten van mogelijkheden om te gaan connecteren met anderen, naar de nood voor vaardigheden en competenties op het vlak van de technologie.

Ik wil, naar aanleiding van deze vraag, aansluiten en ondersteunen dat het breed uitrollen van alles wat STEM is, en het breed warm maken van een groep voor die STEM-opleidingen, een goede zaak is. In dat kader, minister, hebt u een aantal keer gesproken over STEM in de vrije tijd. Maar we zien dat ook die technologische vaardigheden voor een groter wordende groep mensen, zeker ook jongeren, van groot belang is, ook in het dagelijkse leven en niet zozeer in de vrije tijd.

Ik ondersteun wat u hebt gezegd en uw aanpak rond STEM.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk inderdaad, collega Claes, dat de mogelijkheden die u voorstelt om jongeren op bezoek te laten gaan in bedrijven, goede voorstellen zijn om het nog meer onder de aandacht te brengen en om de verbinding, de connectie te maken tussen de verschillende partners. Dat is heel belangrijk. Ik ben het idee zeker genegen om dat mee te nemen in het concrete actieplan dat we ter versterking uitrollen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opleiding van professionele vaklui – 1654 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Op de lijst van knelpuntberoepen staan er 234 knelpuntberoepen, waaronder heel wat technische beroepen. Bijna drie op de tien knelpuntberoepen bevinden zich in de bouw- en installatiesector.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) trekt ondertussen aan de alarmbel. Hoewel bouw een van de grootste knelpuntsectoren is, zullen bepaalde opleidingen, bijvoorbeeld van stukadoor, niet meer worden aangeboden in het secundair onderwijs. De opleiding tot dakwerker zal alleen nog duaal worden georganiseerd. De organisatie van de opleidingen ligt onder vuur door een gebrek aan vakleerkrachten en leerlingen.

Deze lijst toont aan dat het opleidingsaanbod voor studenten en werklozen beter moet worden afgestemd. Wie kiest voor een dergelijke opleiding heeft immers meer werkzekerheid. De komende jaren zal de vraag verder toenemen. Om een oplossing te bieden, wordt het best op verschillende sporen gewerkt. Zo moet de samenwerking tussen de scholen en de sectoren verbeteren en moet er werk worden gemaakt van het imago van de opleiding en de job.

Wat is uw reactie op het advies van de SERV? Op welke manier wordt overlegd met de collega van Onderwijs om deze uitdaging aan te pakken?

De SERV verwijst naar het onderwijs, maar ook de ondernemingen dienen hun verantwoordelijkheid te nemen door werk te maken van aantrekkelijke werkomstandigheden en het aanbieden van werkplekleren. Hoe zal dit worden aangepakt?

De samenwerking tussen de sectoren en het onderwijs moet tevens worden verbeterd. In welke mate wordt dit meegenomen bij de nieuwe generatie sectorconvenanten?

Hoe zult u de instroom naar het duaal leren en in het bijzonder de opleidingen in de bouw mee stimuleren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, bedankt voor uw interessante vraag.

U verwijst met uw vraag naar het SERV-advies over de programmatie van structuuronderdelen in het buitengewoon secundair onderwijs van 20 februari 2023. Dit was een advies op vraag van minister Weyts, maar waarbij wij natuurlijk betrokken partij zijn voor de duale structuuronderdelen. Het advies werd samen met de betrokken administraties bekeken. Het dossier zal nog voor het einde van de maand besproken worden binnen de Vlaamse Regering.

De SERV wijst in dit advies op de mismatch tussen de programmaties van nieuwe opleidingen in het secundair onderwijs en de noden van de arbeidsmarkt. Zo legt de SERV de nadruk op opleidingen die vandaag ontbreken in het aanbod secundair onderwijs. Dit is een gekend knelpunt en een gedeelde bezorgdheid. Ik moedig de werkpartners sterk aan om dit ontbrekende aanbod kenbaar te maken bij de schoolbesturen. Het is hun taak hen te helpen om slim in te zetten op toekomstgerichte opleidingen die leiden tot duurzame jobs. Ik draag deze boodschap uit en zal ze ook verder uitdragen naar het werkveld, onder andere via de regionale technologische centra (RTC's), waarvoor op initiatief van minister Weyts een nieuwe stuurgroep werd geïnstalleerd. Ik ondersteun de sectoren hier ook in.

Dit advies sterkt me in het geloof dat de sectoren en sectorale organisaties een belangrijke rol te spelen hebben als bruggenbouwers tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs. Ik breng hen dan ook concreet aan zet met de sectorconvenants om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te versterken. Via 38 sectorconvenants worden onder andere concrete acties ondersteund die de instroom van leerlingen in specifieke opleidingen moeten vergroten, via instrumenten die jongeren in de eerste graad of het lager onderwijs warm willen maken voor een beroepssector of studiedomein. Sectorale organisaties gaan hiertoe expliciet op zoek naar samenwerking met scholen. Ook in de nieuwe generatie sectorconvenanten, die vandaag worden voorbereid in functie van de opstart in juli 2023, zullen sectoren zich engageren om in te zetten op de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, met aandacht voor het versterken van de instroom in opleidingen. Ik heb gevraagd om hier expliciet aandacht voor te hebben.

Collega, ook voor het mobiliseren van ondernemingen, waar u naar verwijst in uw tweede deelvraag, zie ik een belangrijke rol weggelegd voor de sectoren. De

sectorconvenants bieden hun eveneens een stimulans ondernemingen te versterken op het vlak van werkbaar werk, doorstroom, retentie en inclusie. Dit resulteert in concrete acties die de werkomstandigheden moeten verbeteren. Verder stimuleer ik sectoren via negentien duale addenda om hun schouders te zetten onder duaal leren. Die addenda ondersteunen sectorale organisaties in functie van de opdrachten binnen het sectoraal partnerschap duaal leren.

In de nieuwe generatie sectorconvenanten, die zoals gezegd vandaag worden voorbereid, zullen sectoren zich engageren om verder in te zetten op de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Dit zal ook decretaal verankerd worden.

Tot slot stelde u de vraag naar hoe we de instroom in het duaal leren kunnen verhogen. Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren (VPDL) bezorgde op vraag van collega Weyts en mezelf hiervoor een actielijst. Ik heb het hier al over gehad. Die zal jullie worden bezorgd.

Wat betreft de initiatieven die genomen worden in het kader van de bouwsector: ook met hen sloot ik een convenant en duaal addendum af. Constructiv is hierin een sterke partner, die samen met de scholen op zoek gaat naar geschikte acties om instroom in bouwopleidingen te versterken, de beroepen binnen de bouw beter bekend maakt en lesgevers versterkt. Om ervoor te zorgen dat de bouwopleidingen inspelen op de arbeidsnoden van morgen, ga ik samen met de betrokken sectoren op zoek naar gepaste antwoorden op de uitdagingen. Futureproof opleidingen zijn aantrekkelijk voor jonge talenten op zoek naar een sterke weg naar duurzame tewerkstelling. Deze punten gaan we ook aankaarten op het jaarlijkse VBOC-overleg (Vlaams Bouwoverlegcomité).

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik ben blij dat u in overleg gaat met de minister van Onderwijs. Ik meen immers dat Onderwijs en Werk, arbeidsmarktbeleid moeten samengaan op dit vlak. Het onderwijs moet ook zijn afgestemd op de arbeidsmarkt. Als we nu al met tekorten zitten, dan weten we al welke beroepen er over een paar jaar op de knelpuntenlijst zullen staan, welke dat zullen zijn in 2030. Ik ben dus blij dat u toch gaat bekijken hoe men dat kan aanpakken, samen met uw collega, Ben Weyts.

Er zijn natuurlijk ook alternatieven om daarop in te spelen. Denk maar aan opleidingen op de werkvloer, opleidingen voor werklozen, werkervaringen enzovoort. Ik denk echter dat we er vooral voor moeten zorgen dat die opleidingen er opnieuw zijn. Op welke manier kunnen we toch voldoende arbeidskrachten hebben voor die knelpuntvacatures?

Als we zien dat de instroom in het onderwijs ondermaats is, dan vind ik dit ook een opdracht voor de sectoren en de bedrijven. Laat hen ook het beroep mee in de picture zetten. Ik heb vooral de vraag waarom jongeren niet kiezen voor die bepaalde studierichtingen. Is daar al onderzoek naar gedaan? Weten we bij die profielen wat hen net tegenhoudt om voor die studierichtingen te kiezen?

Wat het verbeteren van het imago, de aantrekkingskracht van het beroep betreft, dan kijk ik opnieuw naar de sectoren en de bedrijven om daarin ook hun taak op te nemen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, u stelt de vraag naar de mismatch. U vraagt waarom specifiek jongeren niet kiezen voor de aangeboden opleidingen. Voor zover daarover nog onduidelijkheden zijn, kan dat wat mij betreft ook het voorwerp zijn van

verder onderzoek. Dat zal ik ook nog voor u nagaan. Zo niet, dan nemen we dat verder op.

Er wordt bevestigd dat we daar met collega Weyts verder onderzoek over kunnen doen.

De voorzitter: Collega Weyts heeft werk.

Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik denk dat het vooral een goede samenwerking moet zijn tussen de minister van Werk en de minister van Onderwijs, maar ik kijk alvast uit naar de verbetervoorstellen die jullie samen naar voren zullen schuiven om deze problematiek aan te pakken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de federale leerrekening – 1764 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dit is ook mijn laatste vraag voor vandaag.

De Federale Regering sloot een arbeidsdeal die de combinatie van werk en gezin makkelijker moet maken, werknemers beter moet beschermen, de transitie van werk naar werk verbeteren en de e-commerce versoepelen. De arbeidsdeal bevatte ook een aantal instrumenten om het levenslang leren te bevorderen. Zo moeten ondernemingen voorzien in een opleidingsplan en hebben werknemers een individueel opleidingsrecht van vijf dagen per jaar.

In het kader daarvan werkt de federale minister Dermagne aan een federale leerrekening. Die moet werknemers informatie bieden rond opleidingen en hen toegang geven tot hun individuele leerrekening en tot nuttige informatie over gevolgde opleidingen. De werkgeversorganisatie het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) en UNIZO zijn koele minnaars van het initiatief en vrezen een enorme administratieve belasting, extra kosten en een mogelijke 'naming-and-shaming'. Ze beschouwen de leerrekening dan ook als contraproductief.

Het voorontwerp van de leerrekening ligt momenteel voor advies bij de Nationale Arbeidsraad. Tevens gaf de minister aan dat de onderhandelingen binnenkort starten, en ik citeer even: "met de deelentiteiten over de uitwisseling van gegevens tussen de verschillende beleidsniveaus."

Ondertussen keurde de Vlaamse Regering de visienota 'Naar een leer- en loopbaanrekening in Vlaanderen' goed. Daarmee zet men een stap vooruit om de leercultuur in Vlaanderen te versterken. Dat is noodzakelijk om die competenties te versterken, de kwalificaties van werknemers beter af te stemmen op de steeds veranderende jobs.

Door alle incentives overzichtelijk te bundelen in een individuele leer- en loopbaanrekening wil de Vlaamse Regering de werknemers stimuleren om permanent bij- en om te scholen. Om een volledig overzicht te geven van alle steunmaatregelen zal worden samengewerkt met de andere beleidsdomeinen en met de federale overheid.

Minister, hoe verhoudt die federale leerrekening zich toch de Vlaamse leer- en loopbaanrekening?

Hoe worden beide instrumenten aan elkaar gekoppeld en hoe wordt – eigenlijk heel belangrijk – een overlap vermeden?

Wat zijn de gelijkenissen en wat zijn net de verschillen?

Hoe wordt afgestemd tussen de verschillende overheden? De federale minister Dermagne gaf aan dat binnenkort de onderhandelingen worden opgestart met de deeltentiteiten over het uitwisselen van gegevens. Werden deze onderhandelingen reeds opgestart of wat is de vooropgestelde timing?

En ten slotte, wat is nu de stand van zaken van de Vlaamse leer- en loopbaanrekening?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel.

Collega, de Federale Regering werkt in kader van hun relanceprojecten stapsgewijs aan de ontwikkeling van een individuele leerrekening. In een eerste stap wordt een federale leerrekening ontwikkeld. Die digitale toepassing zal naar onze informatie zicht bieden op de federale opleidingsrechten, dus het individueel opleidingsrecht plus de overige opleidingsrechten op het federale niveau, die voorzien zijn binnen het kader van arbeidsovereenkomsten.

Voor de ontwikkeling van deze federale leerrekening is collega Dermagne inderdaad bevoegd. Hij werkt momenteel ook aan de nodige juridische stappen. Dus ja, die valt volledig onder de federale bevoegdheid van het individueel en collectief arbeidsrecht.

Over wat betreft de ontwikkeling van de individuele leerrekening in haar geheel – de tweede stap – is Vlaanderen wel betrokken partij. Dat digitaal portaal moet zicht bieden op alle mogelijke opleidingsgerelateerde informatie, ook de info die door de gemeenschappen, gewesten en andere sectoren worden georganiseerd. Hier dient dus ook rekening te worden gehouden met de gewestelijke initiatieven.

Voor mij is er maar één juiste positionering, collega, maar één, van het instrument, en dat is dat die te allen tijde additioneel moet zijn aan wat we in Vlaanderen aan het ondernemen zijn met de individuele leer- en loopbaanrekening. Ik schreef hierover reeds verschillende brieven naar minister Dermagne, want het kan uiteraard niet de bedoeling zijn dat die niet op elkaar zijn afgestemd, en het kan ook niet zijn dat wat reeds op gewestelijk niveau bestaat nogmaals ontwikkeld wordt op federaal niveau. Zo'n dubbelop moet echt wel te allen tijden vermeden worden.

Concreet betekent dat, dat een bezoeker van de individuele leerrekening ook zal worden doorgelinkt naar die leer- en loopbaanrekening om zijn Vlaamse opleidingsrechten te kunnen raadplegen, of omgekeerd.

Uiteraard vertolk ik dat niet enkel bij brief. Mijn kabinet staat ook in nauw contact met dat van collega Dermagne om er over te waken dat er geen initiatieven ten koste van Vlaanderen worden opgestart.

Wat betreft de onderhandelingen waar u ook naar verwijst – het leggen van linken tussen het federale initiatief en de gewestelijke initiatieven –, daarvoor zal heel wat data-uitwisseling nodig zijn, en het klopt dat de onderhandelingen hiervoor ook binnenkort worden opgestart. Ik heb nog geen concrete data die ik met u kan delen. Het initiatief ligt bij de federale collega's, zij gaven aan eerst het federale luik te willen afronden.

Wij staan alvast open voor een samenwerking indien aan een aantal voorwaarden voor ons voldaan zijn.

Ten eerste willen we, zoals aangegeven, dat dubbel werk wordt vermeden. Het respecteren van het 'no wrong door' principe is van groot belang.

Ten tweede willen we dat al die mijlpalen en respectievelijke timing worden gerespecteerd. We willen dus vermijden dat er vertraging wordt opgelopen in de ontwikkeling van onze Vlaamse leer- en loopbaanrekening.

Ten derde, ook wel fundamenteel, willen we dat een diepgaande samenwerking en de afspraken over data-uitwisseling worden geformaliseerd in een samenwerkingsakkoord of een protocol. Dat is ook zo al meegedeeld aan collega Dermagne, en hij heeft hier ondertussen ook al positief op geantwoord.

Tot slot is het goed om het toch ook even te hebben over de zaken die we vanuit Vlaanderen volledig zelf in handen kunnen nemen, en waar we zelf voor verantwoordelijk zijn: de leer- en loopbaanrekening. Concreet lanceren we in het tweede kwartaal van dit jaar de gepersonaliseerde portefeuille Vlaamse opleidingsincentives, waarmee men in een oogopslag heldere en gepersonaliseerde informatie krijgt over de Vlaamse opleidingsincentives waar men recht op heeft.

De lancering van dit instrument zal worden geflankeerd door een communicatieactie. We kijken in 2023 hoe we dat overzicht op de portefeuille stapsgewijs kunnen uitbreiden met andere opleidings- en loopbaanincentives en hoe de portefeuille optimaal ook kan worden gelinkt met het loopbaanplatform bekend bij VDAB.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u wel voor de uitleg, minister.

Ik weet dat collega Bothuyne vorige week ook een vraag heeft gesteld over het levenslang leren en de link naar de federale initiatieven. Het is hier al meerdere keren aangehaald dat we op Vlaams vlak achterophinken wat betreft levenslang leren. Ik denk ook dat er meer initiatieven nodig zijn om de Vlaming net te overtuigen om voor dat levenslang leren te kiezen. De bal ligt niet alleen in het kamp van ons, de overheid en de bedrijven, maar we gaan de werknemers ook moeten overtuigen, om hen te laten inzien dat de arbeidsmarkt verandert, dat jobs veranderen, en dat we hen net weerbaar moeten maken voor die veranderingen. En dat is net het antwoord.

Een goed overzicht van alle opleidingsmogelijkheden, een overzicht van alle incentives, het afbouwen van drempels, zoals de combinatie werk en gezin, de opvang van de kinderen: op al die sporen moet er gewerkt worden. Maar ik maakte mij ook een beetje zorgen over de coördinatie van al die maatregelen. Ik ben blij dat u dat ook zegt. Het kan niet de bedoeling zijn dat iedere overheid initiatieven neemt zonder die met elkaar af te stemmen. Zo kunnen we ook dubbel werk vermijden. Ik ben blij dat u die boodschap ook gaat verkondigen op het federale niveau.

We moeten vooral kijken naar de burgers. Volgens mij maakt het ook niet uit welke overheid het organiseert. Zij willen gewoon zien dat er duidelijkheid en eenvoud is, en geen complexe toestanden van overheden die elkaar voor de voeten lopen. Misschien ben ik daar iets te pessimistisch in, maar ik vraag wel om alert te zijn en alles goed op elkaar af te stemmen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik kan dat alleen maar volledig bijtreden, collega Claes.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verplichte inschrijving bij VDAB van alle leefloongerechtigden – 1549 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de slechte doorstroom van leefloongerechtigden naar werk – 1690 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb wat onderzoek gedaan naar de verplichte inschrijving bij VDAB van alle leefloongerechtigden. Volgens mijn cijfers zou – houd u vast – maximaal de helft van het aantal leefloongerechtigden bij VDAB zijn ingeschreven.

Misschien wat los daarvan is wat ik ook bij die cijfers heb gezien, en ik vond het ook straf, namelijk dat bij steden en gemeenten die investeren in leefloongerechtigden van wie ze denken dat er een kans is dat ze opnieuw richting werk zouden gaan, door hen werkervaring te laten doen op werkplekken, 10 procent van alle werkplekken private werkplekken zijn. Al de rest bestaat uit publieke werkplekken. Ik vond dat ook iets om met aandacht naar te kijken.

Wij hebben met onze fractie een heel sterke, boeiende, interessante conceptnota gemaakt over de heractivering van leefloners, die hopelijk ooit nog de commissie haalt voor een hoorzitting en bespreking. Ik stel nu toch al deze vraag omdat ik vernam dat er op het niveau van de Vlaamse Regering wat schot in de zaak zou komen rond het activeren van mensen die een leefloon hebben.

Minister, u zei dat u een verplichte inschrijving zou voorzien. Op welke termijn zult u die verplichte inschrijving rondkrijgen en zullen alle mensen met een leefloon bij VDAB zitten?

Ik heb het grote voorrecht om ook lokaal bestuurder te mogen zijn, met veel contacten met onze mensen in het Bijzonder Comité. Er zijn helaas ook een aantal mensen op leefloon voor wie minstens op dit moment een inschrijving bij VDAB niet nuttig is. Dit gaat dan om mensen met bijvoorbeeld zware verslavingsproblemen, mensen die zich echt immens ver van de arbeidsmarkt bevinden. Dan is het wel leuk om hen ingeschreven te hebben in VDAB voor de statistieken, maar de realiteit is wel dat je daarmee ook mensen en middelen bij VDAB verkeerd inzet. Wat gaan we met die mensen doen? Als het bovendien om gezondheidsredenen gaat, vind ik het wat moeilijker. Zal dat implicaties hebben voor stelsels zoals tijdelijke werkervaring?

De lokale besturen spannen zich in en staan mee op de frontlinie van de arbeidsmarkt. Gisteren hadden we het in de plenaire vergadering nog over gemeenschapsdienst. Hoe verhoudt het activeren van leefloners vanuit de lokale besturen zich tot wat VDAB zal doen? Wat zal de wisselwerking daar zijn? Zullen die mensen dan zowel van een VDAB-bemiddelaar als van een maatschappelijk werker van het leefloon – in Kortrijk is dat dan de groepering W13 (Welzijn13) op regioniveau – contacten krijgen? Hoe moeten we dat zien?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Ik sluit mij aan bij mijn collega, die al een aantal cijfers heeft genoemd die inderdaad aangeven dat het toch wel misloopt met de activering van leefloners. Ondanks de vele oningevulde vacatures, meer

dan 150.000 op dit moment, vaak ook voor jobs waarvoor weinig scholing vereist is of waarvoor geen al te hoge diplomavereisten zijn, is na één jaar amper één of vijf leefloners aan de slag. Een andere opmerkelijke vaststelling is dat amper 55 procent van de leefloners zich inschrijft bij VDAB.

De Vlaamse Regering had, althans bij de aanvang van de regeerperiode, de ambitie om naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent te evolueren. Dan is die geringe activering van leefloners moeilijk te begrijpen. Het moet mogelijk zijn om met een aanklappendere aanpak meer mensen die steun ontvangen te activeren.

De bevoegdheid daarvoor ligt momenteel bij de steden en gemeenten. Als ik mij niet vergis, heeft driekwart van de lokale besturen een samenwerkingsakkoord afgesloten met VDAB, maar het blijft een verantwoordelijkheid van de gemeente om na te gaan of iemand effectief bereid is te werken. Uit de genoemde cijfers blijkt dat aan die aanpak toch een en ander schort.

Aansluitend bij collega Ronse heb ik een aantal gelijkaardige vragen.

Minister, hoe verklaart u de toch wel erg problematische doorstroom van leefloners naar werk?

Hoe beoordeelt u de inspanningen van de gemeenten in dat verband? Merkt u mogelijk substantiële verschillen in het beleid tussen de vele gemeenten in Vlaanderen?

Op welke wijze zult u gemeenten die eventueel tekortschieten in de controle van de werkbereidheid en de activering daar op aanspreken?

Dringt volgens u een andere aanpak zich op? Zo ja, welke? Wanneer zult u de verplichte inschrijving bij VDAB invoeren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, dank u wel.

Collega Janssens, ik deel uw bezorgdheid over de doorstroom van leefloners naar de arbeidsmarkt. Dat spreekt voor zich. Zeker in tijden van krapte moeten we de niet-beroepsactieven inderdaad maximaal toeleiden. Meer dan veertigduizend Vlamingen ontvingen in 2022 een leefloon of een equivalent. Ondanks de samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en lokale besturen raakt daarvan slechts 56 procent ingeschreven bij VDAB. Dat is een percentage dat ik uiteraard graag veel hoger wil zien. Anderzijds zitten daar ook mensen bij die mogelijk nog studeren, toch een vrij grote groep, begrijp ik, of die aanvullend een leefloon krijgen omdat hun eigen inkomen nog te laag is, wat bijvoorbeeld het geval kan zijn bij een zelfstandige. Van die mensen wordt dan ook niet verwacht dat ze zich inschrijven bij VDAB.

Van de leefloongerechtigden ingeschreven bij VDAB stroomt meer dan 43 procent uit naar werk twaalf maanden na inschrijving. We zien daarin een positieve evolutie, gelukkig, ten opzichte van de voorgaande jaren. Dat is uiteraard belangrijk. VDAB heeft echter enkel een zicht op de uitstroom van leefloners uit de eigen activeringstrajecten. Er bestaat geen globaal zicht op de activeringsinspanningen en de uitstroom naar werk bij de totale groep van de leefloners. Om te komen tot een meer performant beleid is het nodig om een volledig beeld te krijgen op de totale groep en om hen vervolgens passend en aanklappend te kunnen begeleiden naar een van de vele openstaande jobs. Essentieel daarbij is begeleiding op maat, waarbij het OCMW en VDAB maximaal samenwerken.

VDAB koppelt data over het aantal leefloners ingeschreven bij VDAB, over het gebruik van de activeringsinstrumenten, zoals TWE-OCMW (tijdelijke werkervaring)

en over de uitstroom naar werk terug naar de lokale besturen, systematisch op het niveau van de centrumsteden en op het niveau van de regiegebieden sociale economie en werk en ad hoc op het niveau van de individuele stad of gemeente. Die monitoring maakt structureel deel uit van de opvolging van de uitvoering van de actieplannen die voortvloeien uit de samenwerkingsovereenkomsten. Daarbij vallen toch wel vrij grote verschillen op tussen lokale besturen. We zien dat er steden zijn die tot 30 procent leefloners kunnen inschrijven, terwijl dat bij andere tot 70 procent is. De grote diversiteit in klantenprofielen, maar ook de grote diversiteit in slagkracht van de OCMW's leiden ertoe dat de acties op het terrein divers zijn in omvang en intensiteit. Ook de beschikbare personeelscapaciteit van een OCMW en de beleidsvisie van het lokaal bestuur spelen daarin een rol. Zolang we echter geen zicht op de totale populatie van leefloners en een globaal zicht op de activeringsinspanningen van zowel het OCMW als VDAB hebben, blijft het moeilijk te verantwoorden waarom er zulke grote verschillen zijn tussen de lokale besturen. Via de subsidiëring van de regisseurs sociale economie en werk, en ook via de VDAB-netwerkmanagers lokale besturen, leveren we als Vlaamse overheid alleszins heel veel inspanningen om te zorgen voor de uitwisseling en verspreiding van de goede praktijken, zodat lokale besturen maximaal van elkaar kunnen leren. Het zal u echter niet verbazen dat ik nog meer wil.

Het is en blijft ook de bevoegdheid van een OCMW om te oordelen of een leefloner arbeidsrijp is en voldoende inspanningen levert om in aanmerking te komen voor een leefloon, maar als hij eenmaal arbeidsrijp werd bevonden, moet VDAB klaarstaan om die OCMW's te kunnen ondersteunen of om in samenspraak de regie van het traject op zich te nemen, zodat leefloongerechtigden kunnen gebruikmaken van het volledige aanbod van VDAB. De inschrijving is een eerste belangrijke stap en noodzakelijk in het proces.

Door de omzendbrief van voormalig staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding De Block werden de OCMW's verplicht hun gerechtigden in te schrijven bij de gewestelijke bemiddelingsdienst, behoudens gezondheids- en/of billijkheidsredenen. Ik bracht de omzendbrief nog eens onder de aandacht van de lokale besturen in een brief aan hen in december van vorig jaar. Ik ben er inderdaad van overtuigd dat we vanuit Vlaanderen de ambitie en verwachtingen op scherp moeten zetten en voor een Vlaanderenbrede en structurele aanpak moeten gaan. Daarom zal ik met een voorstel naar de Vlaamse Regering gaan om de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden bij VDAB Vlaams te kunnen verankeren. Het is voor mij belangrijk dat we daarin zélf onze bevoegdheid maximaal benutten en helder krijgen wanneer een inschrijving eventueel niet nodig is. Het is daarnaast ook een prioriteit om de afspraken die OCMW's en VDAB daaromtrent maken nog veel concreter en gericht te kunnen maken. Ik wil ook dat leefloongerechtigden zeer laagdrempelig het aanbod van VDAB kunnen gebruiken.

Collega Ronse, u vraagt naar de termijn waarbinnen ik die verplichte inschrijving rond wil krijgen. Ik wil daar geen gras over laten groeien. Het is onze ambitie om nog voor de paasvakantie een conceptnota over de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden bij VDAB voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

Zoals al gezegd zal het de bevoegdheid van de OCMW's blijven om in te schatten of er gezondheids- of billijkheidsredenen zijn om klanten niet of nog niet in te schrijven bij de gewestelijke bemiddelingsdiensten, maar in ons voorstel voor een verplichte inschrijving wil ik pleiten voor meer transparantie op dat vlak. Het kan niet zijn dat de individuele OCMW-bemiddelaar eigen criteria moet hanteren om die inschatting te doen. Ook voor klanten met bijvoorbeeld gezondheidsproblemen hebben we een heel gamma instrumenten om mensen aan de slag te helpen. Het zou dan ook jammer zijn dat leefloners daarvan geen gebruik kunnen maken, alleen maar omdat ze dat statuut hebben.

Verplichte inschrijving bij VDAB heeft geen rechtstreekse implicaties voor stelsels zoals tijdelijke werkervaring of TWE-OCMW. Het is nu ook al zo dat wie daarin instapt ingeschreven moet zijn. De OCMW's zullen nog steeds kunnen bepalen welke instrumenten of acties worden ingezet voor cliënten die stappen naar werk kunnen aanvatten. Door een intensievere samenwerking met VDAB zullen de OCMW's echter een beroep kunnen doen op een breder gamma aan activeringsinstrumenten, namelijk het volledige aanbod bij VDAB.

Het activeren van leefloners zal altijd een samenspel tussen het OCMW en VDAB blijven. Er zijn best al wel wat stappen gezet in dat verband. Een door de Vlaamse regelgeving verplichte inschrijving moet dienen als een hefboom om die samenwerking structureel te maken en nog te intensifiëren. Op de werkgelegenheidsconferentie van dit jaar, gepland voor 13 juni, zal daar uiteraard ook de nodige aandacht aan worden geschonken, en zullen we tot een gezamenlijk engagement komen met de lokale besturen en de sociale partners om het ambitieniveau van een werkzaamheidsgraad van 80 procent nog eens uit te spreken. Daarnaast zal ik ook alle nodige initiatieven nemen die daartoe kunnen bijdragen, onder meer dus een betere activering van de mensen met een leefloon.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik zal het even simpel voorstellen, om na te gaan of we elkaar goed verstaan. Volgens mij heb je bij leefloners twee soorten mensen. Ofwel zijn het mensen van wie we zeggen dat ze opnieuw in staat zijn om aan de slag te gaan. Ofwel zijn dat inderdaad mensen die om gezondheids- of andere redenen, zoals studies, die relatief voorspelbaar zijn, tijdelijk vrijgesteld kunnen worden van die rit naar werk.

In mijn idee zou elk OCMW vandaag toch minstens die eerste categorie automatisch moeten inschrijven in artikel 60: traject naar werk. Tenzij ik mij vergis, is een artikel 60'er ook sowieso, standaard, verplicht ingeschreven bij VDAB. Dus als ik het goed begrijp, zou de conceptnota die voor het paasverlof op de banken van de regering ligt, eigenlijk als enige verschil met wat we vandaag kennen, zeggen dat we een soort Vlaanderenbrede toetsing zullen voorzien voor wie niet in de eerste categorie terechtkan. Dat is dus iemand die om gezondheidsredenen of studieredenen vrijgesteld moet zijn van die verplichting, en al wie daar niet aan voldoet moet verplicht ingeschreven worden bij VDAB. Daarmee zeggen we eigenlijk dat we de keuze om iemand al dan niet in artikel 60 te plaatsen een stukje willen professionaliseren en uniformiseren. Puur voor een goed begrip: is dat wat we zullen doen, of niet?

Hebt u nu als minister al een gevoel dat er grote verschillen zijn tussen de OCMW's in de gretigheid om mensen effectief in die eerste categorie te zetten, namelijk richting artikel 60? Ik zal het even op flessen trekken: ziet u bijvoorbeeld grote verschillen tussen – ik zeg maar iets – het OCMW van een gemeente als Zelzate en het OCMW van, laat ons nu maar Sint-Niklaas nemen of zo, dat door een zeer sterke partij wordt bestuurd, of dat van Waregem, waar een rechtse cd&v-burgemeester de plak zwaait? Ziet u daar fundamentele verschillen in? Of zegt u van niet en dat het allemaal wel meevalt?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, dank voor uw antwoord. Vooreerst, u hebt het gehad over de grote verschillen tussen diverse gemeenten in de aanpak van deze problematiek. Ik zou u willen vragen om de gemeenten die onderpresteren ter zake daarop aan te spreken, en ervoor te zorgen dat zij een tandje bijsteken om beter te doen.

Twee: ik denk dat er misschien nog een betere uitwisseling nodig is van data tussen het OCMW en VDAB. U hebt er zelf ook op gewezen dat dat belangrijk is. Ik wil dus graag eens weten of u daar nog progressie in ziet. Hoe kan die uitwisseling van data tussen die twee overheidsdiensten nog beter gebeuren? Want als bedrijven roepen om werkkrachten, dan is het zeer onbegrijpelijk dat er, ondanks die vele oningevulde vacatures, toch heel veel mensen nog in langdurige werkloosheid blijven.

Ik zou daarbij ook nog eens willen verwijzen naar het regeerakkoord. Ik denk dat ook Stijn Baert daar regelmatig op alludeert. Om de activeringstrajecten niet te verlammen, en om de werkloosheidsval te voorkomen, is er in het regeerakkoord opgenomen dat wie gaat werken er financieel op vooruit moet gaan. Daarom zou de regering van plan zijn om sociale voordelen afhankelijk te maken van iemand zijn inkomen, in plaats van van iemand zijn statuut als bijvoorbeeld niet-werkende, zodat bijvoorbeeld ook werkende mensen met een laag inkomen er een beroep op zouden kunnen doen, en voordelen niet meteen zouden verdwijnen als men aan de slag gaat. Dat is een letterlijke passage uit het regeerakkoord, die tot op heden nog altijd niet in beleid is omgezet. Bent u wat dat betreft nog volop van plan om daar, in de tijd die u resteert, werk van te maken?

Want als u zegt dat u, wat die verplichte inschrijving bij VDAB betreft, die ik uiteraard ondersteun, nog voor het paasreces met een conceptnota naar de Vlaamse Regering trekt, dan maak ik me meteen zorgen. Want conceptnota's die op de banken van de Vlaamse Regering komen, hebben de laatste tijd niet de gewoonte om snel, niet enkel met een ruime meerderheid, maar zelfs in brede consensus, goedgekeurd te worden. Ik zou dus willen weten hoe uw coalitiepartners daarover denken. Hebt u ze mee in die verplichte inschrijving bij VDAB? Ziet u dat vlot passeren?

Misschien nog een laatste elementje. Het is nog niet vernoemd, maar onder die leefloners – de pers had het over 37.000 leefloners, u had het over meer dan 40.000, minister – zitten een heel deel niet-EU-burgers, namelijk 14.000 mensen. Ik denk dat een heel aantal van die mensen nog in inburgeringstrajecten zitten, dat daar een grote taalbarrière is, die het mensen moeilijk maakt om aan de slag te gaan, omdat de kennis van het Nederlands nu eenmaal een essentiële voorwaarde is om goed werk te kunnen vinden. Ik denk dat het misschien ook relevant is dat we leefloon afhankelijk maken van een zekere vorm van elementaire kennis van het Nederlands. En ik zou u willen vragen of u daar ook initiatieven in wilt nemen, om die twee aan elkaar te koppelen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik sluit me graag aan bij de vragen van de collega's. Ik heb drie bedenkingen. Het is inderdaad onzinnig als men spreekt van iedereen, alle leefloners toe te leiden naar VDAB. Dat is compleet niet aan de orde. Er zijn mensen die kampen met psychosociale problemen, verslavingen, enzovoort. Dat heeft geen enkele zin om hen toe te leiden naar VDAB of te laten inschrijven. Dat zou enkel de cijfers verwarren, meer desinformatie met zich meebrengen en niet het effect hebben dat we allemaal beogen.

Twee, u hebt het over de verschillende OCMW's en de verschillende cijfers. Is daar wat meer onderzoek naar gedaan over hoe dat juist komt? Kunt u daar wat meer toelichting over geven? Is er een zekere uniformiteit waarop men bepaalde dossiers beoordeelt? Ziet men daar toch nog verschil of niet? Is dat iets wat u zou aanraden of niet? Zou u daar wat meer informatie over kunnen geven? Want mij lijkt het dat dat wil zeggen dat alle OCMW's gewoon een andere manier van werken hebben die zijzelf op dat moment het beste vinden om te gebruiken. Daardoor kom je volgens mij ook voor een stuk tot een vertekend beeld.

Dan kom ik aan mijn laatste vraag en dat lijkt me toch het belangrijkste: u hebt aangehaald dat 53 procent van de mensen die ingeschreven zijn na twaalf maanden doorstroomt naar werk. Dat is natuurlijk waar het allemaal om te doen is, maar volgen we die daarna op? Die 53 procent, wat voor soort jobs zijn dat? Is dat duurzame tewerkstelling? Is dat voltijds of deeltijds? Hebben we daar zicht op en brengen we dat in beeld? Want daar gaat het natuurlijk net over. Op welke manier hebben we daar zicht op? Kunt u daar wat meer uitleg over geven?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik had de cijfers opgevraagd via een schriftelijke vraag. Die deden toch alarmbellen afgaan. Akkoord, je kunt niet elke leefloner zomaar naar VDAB sturen. Daarvoor is de groep inderdaad wat te divers, maar natuurlijk is iets meer dan 50 procent wel heel weinig, zeker als je dan ook ziet dat uiteindelijk maar 43 procent van hen die doorgestuurd zijn na een jaar aan de slag zijn. Dat is hoe dan ook te weinig. De initiatieven die u aankondigt zijn goed. Een verplichte inschrijving? Het is duidelijk dat een inschrijving op zich niet voldoende gaat zijn. Die 43 procent na een jaar toont dat ook heel goed aan. Daarom is het nodig dat we verder kijken. Dan vraag ik me toch af of we niet moeten nadenken over een soort bonus-malussysteem voor gemeenten in de mate dat ze erin slagen om leefloners bij hen te activeren. Want u zegt zelf dat een verplichte inschrijving de facto al bestaat sinds de omzendbrief van 2014. Het is duidelijk dat dat op zich niet genoeg is. Ik denk dat we nog een stap verder moeten gaan.

Ziet u mogelijkheden om toch eens na te gaan of we gemeenten niet moeten responsabiliseren? Want sommige gemeenten gebruiken VDAB, maar er zijn gemeenten die ook andere wegen gebruiken om leefloners te activeren. We moeten het totale plaatje altijd goed in de gaten houden, maar je stelt vast dat sommige gemeenten beter scoren dan andere. Volgens mij moet daar toch een soort responsabilisering ingebouwd worden. Ik vraag me af in welke mate u daar ook zo over zou denken.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Het potentieel van mensen dat via het OCMW en het leefloon toegeleid wordt naar VDAB is bijzonder belangrijk. Dat moeten we maximaal proberen te ontginnen. Natuurlijk zijn er wat kanttekeningen bij te maken. Er zijn uiteraard mensen met een psychosociale problematiek, maar er zijn ook 8500 studenten bij die kleine 40.000 leefloners die we in Vlaanderen hebben. Dat wil zeggen dat 20 tot 25 procent van de groep over wie we spreken in principe voltijds studeert en op die manier zijn plaats op de arbeidsmarkt zou moeten kunnen veroveren. Dat is trouwens een heel snel groeiende groep, wat misschien nog een ander probleem is, maar dat is dan niet voor de commissie Werk.

Ik denk dat die aanpak goed is om lokale besturen te responsabiliseren en de goede methodieken aan te reiken. Het is ook belangrijk om zichtbaar te maken wat elk lokaal bestuur doet, op welke manier zij werken met leefloners. Het zijn zij die de inschatting maken, maar zij moeten ook zorgen voor de link met VDAB en partners, zorgen voor de juiste instrumenten en zo hebben we er steeds meer ter beschikking van lokale besturen die ook ingezet worden. Die rapportering waar ik gisteren naar vroeg bij de actuele vragen is ook in dezen heel interessant, om zichtbaar te maken op de gemeenteraad, op het schepencollege hoe de inschakeling van leefloners en andere OCMW-cliënten in de arbeidsmarkt verloopt.

Ook de taalopleidingen zijn bijzonder belangrijk. In principe is dat al opgenomen ofwel in het inburgeringstraject of in het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) conform de omzendbrief van mevrouw De Block van x-aantal jaren geleden. Maar ook daar zien we regionaal heel veel verschillen van de toepassing ervan tussen lokale besturen. Ook daar moeten we monitoren en

ervoor zorgen dat die taalopleiding consequent aangeboden wordt en ook opgevolgd wordt. Dat is natuurlijk belangrijk.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor uw bijkomende vragen, collega's.

Collega *Ronsen*, artikel 60 is natuurlijk een belangrijk activeringsinstrument voor het OCMW, maar het is er inderdaad één. Het OCMW kan ook rechtstreeks naar jobs toeleiden. Dat is dus zeker niet voor alle mensen het beste instrument. Het is ook niet de bedoeling om een toetsing te voorzien. We gaan de verplichte inschrijving in het Vlaamse decreet verankeren. Dat wijzigt ook niets aan de aanpak van de verplichting die er vandaag al is. We gaan wel verfijnen wat billijk kan zijn, maar dat is niet decretaal nodig. Dat autonomie blijft natuurlijk ook bij de OCMW's. We willen wel de dienstverlening van VDAB nog laagdrempeliger maken en daaraan koppelen. Ik denk dat dat belangrijk is. Daar zal zeker een meerwaarde in zitten. Verplichten alleen is niet de oplossing.

Collega *Janssens*, u stelde een terechte vraag over de data. We zijn vandaag met een proefproject daarrond bezig in Antwerpen, om zoveel mogelijk informatie van het OCMW met VDAB te kunnen koppelen, zodat je bijvoorbeeld meteen zicht hebt op de gezinssituatie. Daar is werk aan de winkel. Dat zit in een aparte pijler. Als we gaan kijken naar de verschillende pijlers die deel zijn van de conceptnota, gaat dat in eerste instantie over regelgeving. Dat is een eerste belangrijke pijler. Een tweede is datakoppeling. Die dataoptimalisatie is absoluut nodig. En ten derde gaat het over de dienstverlening. Ik denk dat we hier wel een draagvlak voor vinden in de regering, collega *Janssens*. Zo niet, zult u dat waarschijnlijk wel snel weten.

Het inkomen en het statuut, dat nemen we op met de federale collega's. Er zijn inderdaad nog zaken die mogelijk een negatieve impact hebben op het inkomen. Dat gaan we zeker aankaarten op federaal niveau.

Het honderd procent afhankelijk maken van de kennis van de taal, dat ligt op dit ogenblik niet op tafel. Maar het is natuurlijk wel zo dat de opleidingsmogelijkheden er zijn.

Collega *Annouri*, er zijn vandaag inderdaad verschillen van 30 procent tot 70 procent. Ik heb daarnaar verwezen in mijn antwoord. Dat is vandaag voorwerp van een VIONA-studie (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarkt-rapportering). Het is belangrijk om dat eens in beeld te brengen, vooral om van elkaar te leren. Waar zitten die verschillen? Hoe komt het dat er zulke grote verschillen zijn tussen steden en gemeenten? Dat is wat mij betreft ook de inzet van de werkgelegenheidsconferentie, waar we echt met de lokale besturen aan de slag gaan om na te gaan hoe wij elkaar kunnen versterken in het activeren van de niet-beroepsactieven. In dit geval gaat het dan over de leefloners en de grote verschillen. In voorbereiding op die conferentie zijn we bezig met een bevraging van de lokale besturen. We nemen dat daar ook zeker in mee.

Collega *Ongena*, er zijn er inderdaad nog te weinig aan de slag. De uitstroom naar werk is 53 procent. Dat kan en moet inderdaad nog meer zijn. Dat blijft de ambitie. Het gaat uiteraard om een kwetsbare groep, met heel wat drempels. Dat weten we. Het is ook niet vreemd dat het wel even duurt voordat je hen kunt activeren. Ik denk dat dat de groep is die de meeste ondersteuning en begeleiding vraagt. Ik verheer niet dat de ambitie inderdaad nog wat hoger ligt, maar we moeten dat natuurlijk niet allemaal in een negatieve hoek plaatsen. De ambitie blijft om met die groep beter te doen dan vandaag. Zoveel is duidelijk.

Wat de rapportering per lokaal bestuur betreft, collega, bestaat er een dashboard lokale besturen. We hebben daar met de lokale besturen toch al wat stappen gezet.

Het is ook een goede suggestie om dat nog meer zichtbaar te maken, ook lokaal. De schepencolleges voelen dat dat ook niet altijd een urgentie is. Ik denk dus dat daar wel een nood ligt om het nog meer en beter te gaan sensibiliseren.

Naar de VIONA-studie heb ik al verwezen. Het is duidelijk dat die belangrijke inzichten zal moeten opleveren in de verschillen en in de opvolging nadien, wat de duurzaamheid van de jobs betreft. Misschien is dat iets waar we in de toekomst ook verder rond kunnen werken.

Jobcoaching is misschien ook wel toegankelijk voor die groep als ze aan de slag zijn, in functie van de duurzaamheid voor die toch wel kwetsbare groep. We zien dat die groep op termijn een grotere kans heeft om opnieuw uit te vallen en in de werkloosheid te raken. Dan is jobcoaching natuurlijk een heel belangrijk instrument voor de duurzaamheid en de continuïteit van hun aanwezigheid op de arbeidsmarkt.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Misschien zeg ik eerst iets, los van de inhoud, puur praktisch: ik voel me zeer geflatteerd dat ik vaak voor twee tel in deze commissie, maar mijn achternaam is Ronse en niet Ronsen. Dus dat is een klein detail. Ik wilde dat gewoon aan u meegeven, minister *Brounsen*.

Dan wat de inhoud betreft, een aantal zaken. Ik denk ten eerste – en dat is geen verwijt naar u minister, maar naar het systeem, vandaar ook dat wij met onze fractie een conceptnota gemaakt hebben. – dat dat systeem om die 33.000, 34.000 mensen die vandaag een leefloon hebben te activeren, vol met systeemfouten zit.

Collega Annouri heeft dat op een aantal punten bewezen rond data. Ik als parlementslicd heb ook al geprobeerd om data te verzamelen. Het is bijna onmogelijk om bijvoorbeeld van de mensen die onder artikel 60 vallen – die dus hun sociale zekerheid weer opbouwen en opnieuw recht hebben op een werkloosheidsuitkering – uit te maken hoeveel er nu effectief aan de slag gaan, en hoeveel er gewoon van leefloon naar werkloosheid gaan.

Dat is toch wel iets vrij essentieel wat wij moeten weten. We moeten minstens kunnen nagaan welk type inspanningen van lokale besturen hun vruchten afwerpen en ervoor zorgen dat mensen echt naar duurzame tewerkstelling gaan, en welk type inspanning er eigenlijk voor zorgt dat mensen gewoon van leefloon naar werkloosheidsuitkering gaan. Dat kunnen wij vandaag bijna niet weten, of meten, of dat is minstens quasi onmogelijk op te vragen als parlementslicd.

We zien dat VDAB op dat vlak veel te veel eerder cijfertjes bijhoudt over wat ze hebben gedaan en hoeveel van wat ze hebben gedaan, maar minder die echte relevante parameters. Die kennen we niet en zouden we eigenlijk wel graag leren kennen.

Ten tweede, als ik de cijfers bekijk, dan zie ik dat 60 procent, 60 procent, dus zes op de tien van de mensen die vandaag in een artikel 60 zitten, via centrumsteden komt. Dus dat betekent dat de niet-centrumsteden veel minder inzetten op artikel 60. Heeft dat te maken met het feit dat ze kleiner zijn, dat het moeilijker is om zoiets te doen? Ja, vind maar een keer mentoren, mensen die zulke mensen kunnen begeleiden richting werk. Ik kan me dat allemaal inbeelden. Ik ben altijd voor subsidiariteit en wat ik goed vind is dat een stad of een gemeente in een bijzonder comité – en die beslissen ook quasi altijd in consensus – beslissen over dat ze een leefloon gaan toekennen of niet.

Heel vaak binnen zo een bijzonder comité – en zelfs in een stad zoals Kortrijk die toch al wat schaalgrootte heeft – heb je voldoende korte aanknopingspunten om

een achtergrond goed te checken en te kijken wie die persoon is. Maar als het gaat over de begeleiding van die persoon richting werk, dan denk ik dat een stad eerder een faciliterende rol moet spelen dan de rol om het echt te doen. Dus daar pleit ik toch voor een zekere graad van uniformisering. Wij met onze fractie, collega Janssens, zullen die conceptnota alleszins steunen.

Wat betreft het idee – en ik denk dat ook de collega's van de Open Vld dat op tafel hebben gelegd – om die verplichte inschrijving te gaan invoeren, mogen we het ons niet te gemakkelijk maken door te zeggen dat we die verplichte inschrijving gaan invoeren en dat daarmee alles is opgelost. We hebben enkel op papier een beslissing gemaakt, dus ik pleit er toch voor om een zekere vorm van uniformisering te creëren, namelijk dat iedereen die vandaag een leefloon heeft en die aan het werk kan, dat die eigenlijk bijna klassiek in een VDAB-heractiveringstraject terecht komt, net zoals iemand die een werkloosheidsuitekering geniet.

Dat het lokaal bestuur dan een soort van faciliterende rol speelt, bij het aanbieden van werkplekken enzovoort, zoals we doen bij de gemeenschapsdienst, dat is goed. Het lokaal bestuur de vraag stellen om de volledige directieven te nemen, dat vind ik een brugje te ver, want als we de cijfers bekijken dan is 56 procent nu al verplicht ingeschreven bij VDAB.

Ik hoorde de voorzitter, collega Bothuyne, zeggen dat daar al achtduizend mensen van student zijn. Neem eens genereus gerekend dat dat 25 procent van de leefloners zijn. Dan is uw top om naar de volledige inschrijving te gaan 75 procent. We zitten nu al aan 56 procent, maar bij het verschil tussen die 75 procent en die 56 procent hebben we nog geen rekening gehouden met mensen die arbeidsongeschikt zijn. We moeten ook eerlijk zijn met onszelf. Die verplichte inschrijving zal er misschien toe leiden dat er 60, 65 procent van de mensen effectief bij VDAB ingeschreven gaan zijn. Die 35 procent anderen zijn niet toeleidbaar om diverse redenen.

Dus dat betekent zeer concreet dat we verder moeten gaan dan die verplichte inschrijvingen, maar dat achter die verplichte inschrijving volgens mij het principe moet zitten van klassieke VDAB-begeleiding en -activering, fors, kordaat, met ook het hele VDAB-sanctiebeleid dat daar in kan.

Mijn suggestie, voorzitter, is – als dat goed is – dat we de conceptnota die ik heb ingediend ook al eens kunnen bespreken met iemand van VDAB, een paar mensen van de OCMW's, zodanig dat dat misschien ook nog een inspiratie kan zijn voor de uitbouw van de conceptnota, die dan tegen het paasverlof naar de regeringsbanken vertrekt.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u, voorzitter. Misschien heeft de minister met Ronsen een nieuw werkwoord willen invoeren en dat betekent 'zich ergeren aan details'. *(Gelach)*

Of misschien kan dat voortaan een soort van synoniem voor muggenziften zijn in deze commissie: Ronsen.

Neen ter zake, minister, een drietal elementen zijn belangrijk, ook voor onze fractie. Die verplichte inschrijving bij VDAB in een Vlaams kader, en daaraan gekoppeld ook een betere data-uitwisseling tussen OCMW en VDAB zijn natuurlijk belangrijk.

Ook de controle op leefloners is belangrijk omdat werkbereidheid een voorwaarde is om leefloon te kunnen krijgen, en toch zien we dat er in het verleden amper verlies van leefloon is geweest wegens werkonwilligheid. Dus een betere controle

is wat dat betreft ook wel belangrijk. Dat geldt zeker ook voor de gemeentes die daarin tekortschieten, om die te responsabiliseren.

Gezien het hoge aantal niet-EU-burgers onder de leefloners is het ook belangrijk om die migratiestromen in te dammen, en om sociale voordelen die uitgekeerd worden te koppelen aan een periode die men eerst in het land verbleven moet hebben vooraleer men aanspraak kan maken op dergelijke sociale voordelen. Zo niet, dan gaan we – zoals de Vivaldiregering ook bewijst ondanks de stoere verklaringen van staatssecretaris De Moor – we met dit land een magneet voor nieuwe migratie blijven. Dus de opdracht voor de beide regeringen in dit land lijkt me kortom minder migratie en meer activering.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van het federale pensioenplan voor Vlaanderen – 1561 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over 60-plussers op de arbeidsmarkt – 1580 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Er zijn weinig dingen die mij zo de stuipen op het lijf jagen als de tactiek van de PS om de stilstand en vooral ook de achteruitgang in dit land te bewerkstelligen en om onze Vlaamse welvaart kapot te maken. Wat doet de PS? De PS stuurt, zodra er een sociaaleconomische hervorming moet komen, een waanzinnig fout, absurd, bijna communistisch voorstel de wereld in, waardoor zij ervoor zorgt dat er enkel nog over dat voorstel wordt gesproken en waardoor de andere Vivaldipartijen na de onderhandeling kunnen zeggen dat ze het voorstel hebben kunnen tegenhouden. Maar eigenlijk is er maar één winnaar: de PS, die een schijngevecht heeft gecreëerd over een absurd voorstel. Het enige waar het de PS om te doen is, is de status quo. In het geval van het fameuze Pensioenplan wil de PS op geen enkele manier een versterking van onze welvaart, ze wil op geen enkele manier extra activering en noem maar op. Dus stuurt zij een absurd voorstel de wereld in.

In dit geval luidt het voorstel, collega's, houd u vast: 'We gaan bedrijven screenen en wie onvoldoende 60-plussers in dienst heeft, krijgt een boete.' Dat was het voorstel van de PS. Nu wordt daarover gesproken en zullen de andere partijen, die voor redelijkheid pleiten, zeggen: 'Zie eens, we hebben dat voorstel kunnen tegenhouden.' Maar at the end zal er niets gebeurd zijn en zijn wij de grote verliezers want er zijn geen deftige hervormingen doorgevoerd.

Tot daar mijn puur therapeutische sessie, waarin ik dit toch een beetje aankaat.

Minister, ik wil aan u enkele vragen stellen over het beboeten van bedrijven die zogezegd te weinig 60-plussers in dienst hebben.

Wat vindt u van die maatregel? Bent u daar voorstander van? Of vindt u dat ook een waanzinnige, dwaze maatregel?

Werd over die maatregel of over dat voorstel met u overlegd?

Op welke manier bent u betrokken partij bij de verdere uitwerking van dat Pensioenplan?

Wat zou zo'n maatregel betekenen voor de Vlaamse bedrijven? Zou dat betekenen dat er elk jaar een telling komt?

In welke mate sluit een dergelijke maatregel aan, of net niet, bij ons eigen activeeringsbeleid en bij onze eigen inspanningen om 60-plussers aan de slag te krijgen?

Robrecht Bothuyne (cd&v): Uit onderzoek van de UGent bleek dat de discriminatie op basis van leeftijd de meest voorkomende discriminatie is. De positie van 50- en 60-plussers op de arbeidsmarkt is niet evident. Het verhaal van minister Lalieux heeft collega Ronse al uitgebreid uit de doeken gedaan. Daar ga ik nu niet op in. Het lijkt mij ook niet relevant want het zal inderdaad niet als dusdanig gebeuren.

Maar het is wel belangrijk dat we die 60-plussers langer aan de slag houden, zeker op een moment dat we in een structureel krappe arbeidsmarkt zitten. Toch zien we dat nog altijd heel veel werkgevers ouderen te snel aan de deur zetten. Zelfs het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV), dat zelf zo hard pleit voor een betere positie voor ouderen op de arbeidsmarkt, heeft zich daaraan bezondigd of lijkt zich daaraan te bezondigen.

De sociale partners zijn al lang bezig met het langer aan de slag houden van ouderen. De Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) roept als werkgeversorganisatie zelf op om een actieplan 60-plus op te maken waarin de drempels om ouderen aan te werven worden aangepakt.

Minister, hoe staat u tegenover de oproep van UNIZO om een actieplan 60-plus op te maken?

Welke antidiscriminatiemaatregelen zijn er nu al beschikbaar? Hoe evalueert u deze?

Een veel voorkomende drempel bij de aanwerving van 60-plussers is de hoge loonkost. Hoe kunnen we hierop werken? We hebben de doelgroepenkorting. Werkt die volgens u op een efficiënte manier? Zijn er bijstellingen nodig om de loonkost behapbaar te houden?

Zijn er plannen om een campagne of communicatie op te starten om te sensibiliseren en werkgevers op de hoogte te stellen van bijvoorbeeld de loonkostmaatregelen maar ook van de antidiscriminatiemaatregelen die zijn uitgevoerd?

Er zijn op de markt al heel wat private spelers die rond de activering van 60-plussers werken, zoals Sixie, Nestor en anderen. Hoe staat u tegenover een versterkte samenwerking met deze organisaties om de 60-plussers een goede plaats te kunnen geven op de arbeidsmarkt?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's Ronse, Bothuyne en Malfroot, ik heb de voorstellen van de federale collega Lalieux ook via de pers vernomen. Ik heb begrepen dat het complete plan nog door de Federale Regering wordt besproken. De plannen van minister Lalieux stroken alleszins niet met mijn visie op langer werken.

Werkgevers boetes geven omdat ze te weinig 60-plussers in dienst hebben is naar mijn mening niet de juiste aanpak. Laat dat duidelijk zijn. Het is de werknemer die vandaag het recht heeft om vervroegd op pensioen te gaan, in sommige gevallen zelfs op de leeftijd van 60 jaar. Dan lijkt het bijzonder vreemd om de werkgever te beboeten wanneer te veel werknemers hiervan gebruikmaken.

Deze aanpak gaat eveneens compleet in tegen de Vlaamse visie van gedeelde verantwoordelijkheid voor de loopbaan. Het zijn werknemer en werkgever die samen moeten bekijken hoe ze een gezonde, duurzame en lange loopbaan kunnen waar maken. Dat betekent samen nadenken over rollen en taken die opgenomen worden, over de nodige investeringen in de competenties, over de gezamenlijke doelstellingen voor die laatste jaren. Die laatste fase van de loopbaan moet tijdig voorbereid worden. Het gemeenschappelijk initiatiefrecht in het Vlaams opleidingsverlof is maar één voorbeeld van hoe we die gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer benadrukken via ons beleid.

Ik wil hierbij ook wel opmerken dat het pensioen, vervroegd of niet, geen verplichting is voor de werknemer. Er zijn heel wat landen waar werknemers regelmatig aan het werk blijven tot na hun wettelijke pensioenleeftijd. In plaats van met sancties te dreigen, wil ik in deze tijden van extreme arbeidsmarktkrapte vooral een warme oproep doen aan onze bedrijven om goed na te denken hoe ze hun personeel kunnen stimuleren om aan de slag te blijven tot aan de wettelijke pensioenleeftijd of daar voorbij.

Voor werkzoekende 60-plussers blijft de zoektocht naar nieuw werk vaak heel frustrerend. Ik ben volop in gesprek met heel wat Vlaamse sectoren over een nieuwe sectorconvenant. Daarin zal bestrijding van discriminatie bij aanwerving, ook discriminatie op basis van leeftijd, een heel belangrijk aandachtspunt zijn. Er leven nog te veel vooroordelen over 60-plussers die de wereld uit moeten. Ook de hoge loonkost van oudere werkzoekenden wordt soms overdreven. Bij arbeiders speelt loonvorming op basis van anciënniteit minder een rol, en met de Vlaamse doelgroepvermindering voor oudere werkzoekenden worden werkgevers die een werkzoekende 58-plusser aanwerven voor die werknemer vrijgesteld van RSZ-bijdragen. We zien trouwens dat er steeds meer aanwervingen van 60-plussers gebeuren. In januari 2023 gingen iets meer dan 1200 werkzoekende 60-plussers aan het werk. Dat is de helft meer dan in januari 2019, amper vier jaar geleden. En ook in de werk-naar-werk-transities zien we het aantal 60-plussers voortdurend stijgen. Private spelers zoals Sixie en Duo for a job spelen daar inderdaad een rol in, en dat kan ik alleen maar toejuichen. Alle extra ondersteuning voor oudere werkzoekenden is welkom, en VDAB gaat vandaag al actief partnerschappen aan met deze spelers.

Ik blijf ook geloven, collega's, in een geïntegreerde aanpak waarbij alle werkzoekenden, ook 60-plussers, een begeleiding op maat verdienen. De situatie van de ene 60-plusser is uiteraard niet dezelfde als die van een andere. Ik wil voor hen dus geen aparte aanpak uitwerken. Ik plan dit jaar nog een rondetafel rond ouder worden op de arbeidsmarkt. Daar zullen we samen met de sociale partners nadenken over hoe we gezamenlijk stappen vooruit kunnen zetten rond deze kwestie.

Collega Bothuyne, de vraag van UNIZO om tot een actieplan 60-plus te komen waarin de drempels om oudere werknemers aan te werven worden aangepakt, namen we dus reeds als actie op in het werkgelegenheidsakkoord van het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC) en geven we momenteel concreet invulling.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u, minister, en collega Bothuyne voor de interessante insteken. Ik wil daar toch een paar dingen over meegeven.

Eerst en vooral ben ik zeer verheugd, minister, dat u ook totaal niet meegaat in het sanctiebeleid en dat u nuance brengt in dat debat.

Ten tweede vind ik het goed dat, wanneer u spreekt over leeftijdsdiscriminatie, u het ook meteen hebt over vooroordelen. Ik ben er 100 procent zeker van dat het over vooroordelen gaat. Ik ben immers in mijn hele leven nog nooit iemand tegengekomen die iets tegen iemand heeft wegens de leeftijd. Het heeft allemaal

te maken met vooroordelen. Zal persoon X nog mee kunnen? Zal persoon X niet vanuit een eerder hiërarchische houding werken? Het zijn die vooroordelen die we eruit moeten krijgen. Dat kun je enkel en alleen doen door best practices te delen, door erover te spreken, door aan te tonen hoe het echt zit, maar zeker niet door te sanctioneren en te verplichten.

Ik geloof trouwens – en er werd verwezen naar een aantal initiatieven, onder meer eentje waar ik ook in betrokken ben – dat mensen die 60-plus zijn een onvoorstelbare toegevoegde waarde kunnen brengen in bedrijven, en dat ook doen. Bedrijven staan daar voor open. Eigenlijk is het helemaal niet zo moeilijk. Er zijn gewoon een aantal zaken die je vanuit een andere kant moet tonen.

Ik ga u een voorbeeld geven. Mensen zeggen van mensen die 60 of 63 jaar oud of misschien al op pensioen zijn, dat ze niet meer zo lang zullen blijven. Ik geef het u op een blaadje, als je een zestiger of iemand van 61 jaar aanvaardt, dan zal die persoon hondstrouw tot het einde van zijn of haar dagen op de arbeidsmarkt bij uw bedrijf blijven. Bij een jongere persoon is de kans dat hij of zij na een of twee jaar wegfladdert – en dat bedoel ik positief, ik vind dat goed – veel groter. Je hebt dus op dat vlak meer zekerheid en je brengt kennis en ervaring binnen.

Minister, u kent de materie goed want u hebt ook geduid op de echte pitchfall, namelijk dat bedrijven verplicht zijn bij cao om in de paritaire comités de hoogste barema's voor deze of gene functie toe te kennen aan de 60-plusser. Die loonsvorming en die hele wetgeving rond die lonen, is compleet achterhaald. Dat is de grootste handicap voor heel wat 60-plussers wanneer ze opnieuw op de arbeidsmarkt willen komen.

Wat ik ook wel vind is dat bij VDAB – en dat is mijn ervaring in een aantal cases van 60-plussers die ik ken – bemiddelaars soms echt wel een andere aanpak moeten hanteren wanneer ze met die mensen spreken. Onvoldoende waardering voor wat ze al gedaan hebben in hun carrière, soms iemand die een ingenieursdiploma heeft naar een heel uitvoerende taak sturen, bepaalde kansen die ze niet zien. Soms moet je het anders aanpakken. Daar ligt een serieuze werf. Zoals Anouk Lagae, die ook CEO is van het uitzendkantoor Accent, heeft gezegd over 60-plussers: "They should be celebrated, not mandated". Dat vind ik de mooiste manier om over 60-plussers te spreken.

Ik zou zeggen: houd moed. Zorg ervoor dat die verplichting er niet komt. Nu, het lijkt er niet op dat ze er zou komen. Maar probeer vooral de federale collega's, waar u ongetwijfeld ook invloed op hebt, tegen te houden zodat die waanzinnig domme, dwaze sanctie van verplichting er niet komt. Maar probeer er federaal ook voor te zorgen dat die loonafspraken dat ze altijd in het paritair comité het hoogste loon moeten hebben, te schrappen. Dan zullen er voor 60-plussers serieuze stappen vooruit gezet kunnen worden, dat zeg ik u.

Robrecht Bothuyné (cd&v): Ik denk inderdaad dat een sanctionerend of een verplichtend beleid om 60-plussers aan te werven, niet zal werken en dat u andere zaken moet doen. Er zijn op dat vlak al goede stappen gezet. Als er een actieplan 60-plus in het kader van het werkgelegenheidsakkoord wordt ontwikkeld, wat is de concrete timing daarvan, minister?

Ik sluit me ook aan bij de pleidooien van collega Ronse over de loonvorming op federaal niveau. En niet alleen de federale overheid, maar ook het sociale overleg moet zich daarover buigen, om ervoor te zorgen dat ook daar 60-plussers kansen kunnen krijgen. Ik weet dat VDAB ook de aangepaste begeleiding in principe al heeft geïntegreerd in zijn beleid en dat 55- en 60-plussers op een andere manier begeleid worden dan anderen. Maar allicht zijn ook daar nog stappen te zetten. Een specifieke evaluatie van het VDAB-begeleidingsbeleid ten aanzien van 60-plussers lijkt me dus wel aan de orde en nuttig.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De voorbereiding van de rondetafel loopt. We proberen die timing zo krap mogelijk te houden, zodat we daar niet te veel vertraging oplopen. De eerste gesprekken met de sociale partners daartoe zijn op dit ogenblik lopende. Ik hoop daar zo snel mogelijk mee te kunnen starten.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over werkweigering wegens het te kleine verschil tussen het bedrag van de uitkering en het loon – 1713 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het meer lonend maken van werken – 1745 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Straks hebben we het over Marc, maar nu heb ik het over Patrick want Patrick heeft ook de krant gehaald naar aanleiding van een studie van de UGent van professor Baert en zijn medewerkers. Daaruit blijkt dat er bij mensen toch een heel sterk gevoel is dat het zotten zijn die werken. Zo werd het wat samengevat. Daaruit bleek onder andere dat 70 procent van de werknemers van oordeel is dat de werkloosheidsuitkeringen in hun huidige vorm te hoog zijn en op die manier mensen onvoldoende motiveren om aan de slag te gaan.

Het Laatste Nieuws bracht een dag later Patrick, een voormalig technicus, aan het woord. Hij gaf onomwonden toe dat hij niet meer naar werk zoekt terwijl hij letterlijk zei: "Maar pas op, als ik wil, dan heb ik volgende week werk." Hij zegt dat hij dat niet zal doen, want: "Waarom zou ik voor 200 euro meer in de maand al die moeite gaan doen?"

Dit toont natuurlijk een fundamenteel probleem aan, zeker als we de ambitie hebben – wat we toch in het regeerakkoord hebben – om naar 80 procent werkzaamheidsgraad te gaan. En we weten dat de kloof tussen werken en niet werken inderdaad niet groot genoeg is op veel vlakken. Dat heeft verschillende oorzaken. Nu, we werken daar wel aan, zeker op Vlaams niveau hebben we met de jobbonus al een belangrijke maatregel genomen om mensen die aan de slag zijn tegen een laag loon alvast iets extra's te geven, maar we moeten ook echt wel kijken naar het activeringsbeleid van VDAB zelf daarin. Daarom heb ik daarrond wat vragen over hoe VDAB vooral in zulke situaties daarmee omgaat.

Minister, hoe gaat VDAB om met werkzoekenden die aangeven dat ze geen werk zoeken door het feit dat het verschil dat ze gaan krijgen met hun werk en met wat ze nu krijgen via werkloosheidsuitkering te klein is?

Is werkweigering een reden tot transmissie en schorsing als een werkzoekende aangeeft dat hij dat niet doet omdat het verschil niet groot genoeg is?

Welke richtlijnen gelden voor VDAB-bemiddelaars om het zoekgedrag van werklozen te beoordelen op basis van het loon dat ze verdienen, meer bepaald of ze voldoende meer verdienen dan hun uitkering?

Wordt er actief op toegekeken dat elke VDAB-bemiddelaar daarin een uniforme inschatting maakt en ook consequent handelt inzake transmissie in dit geval?

Zult u VDAB opdragen om het zoekgedrag van werklozen in de toekomst scherper te controleren op het weigeren van jobs of überhaupt helemaal niet meer naar werk zoeken door de te kleine kloof tussen loon en uitkering?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is altijd moeilijk om na collega Ongena te komen en nog iets nieuws of aanvullends mee te geven. Ik sluit me volledig aan bij zijn vraagstelling en ik wacht het antwoord van de minister af. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Elke vorm van efficiëntie wordt toegejuicht en ik denk dat we bij de agendering vanaf nu altijd collega Ongena eerst gaan zetten en dan collega Ronse. *(Gelach)*

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, laat het meteen duidelijk zijn: aangeven dat je eigenlijk wel rondkomt met de uitkering die je ontvangt en dat als enige reden gebruikt om niet te gaan werken, is geen reden die door VDAB wordt aanvaard om geen inspanningen te leveren richting een job. Dergelijke uithalen als die van Patrick in de pers van vorige week kunnen misschien iets anders laten uitschijnen, maar voor mij is het glashelder dat aan het recht op een werkloosheidsuitkering ook een plicht is gekoppeld om inspanningen te leveren.

Maar, collega's, het verhaal van Patrick toont wel aan dat er bij activering twee heel belangrijke aandachtspunten zijn waar we absoluut aandacht voor moeten blijven hebben en ons voor moeten blijven inspannen. Eén, iemand begeleiden naar een job is mensenwerk. Ik lees in zijn verhaal verschillende drempels, ook bijvoorbeeld zijn mobiliteitsuitdagingen, zijn nood aan bijscholing. Het is aan VDAB en de vele gespecialiseerde partners om hier drempel per drempel een antwoord op te geven. VDAB moet dus passende dienstverlening aanbieden.

Het werken moet meer lonen. Daar zijn we het allemaal over eens. Dat is al heel vaak aan bod gekomen. Dat is zo. We gaan er natuurlijk ook niet flauw over doen dat mensen finaal hun eigen rekening maken en tellen hoeveel ze overhouden op het einde van de maand. We maken met de jobbonus alvast vanuit Vlaanderen het verschil voor meer dan 773.000 mensen. Maar collega's, we moeten elkaar niet vertellen dat er meer nodig zal zijn om het verschil tussen werken en niet werken te vergroten, om werken nog meer te laten lonen. Net daarom heeft op het federale niveau minister Van Peteghem een voorstel tot fiscale hervorming ingediend waarbij werken dus meer zal lonen.

Collega's, ik ga even dieper in op wat ik daarnet zei, dat VDAB en partners passende dienstverlening moeten aanbieden. Want hiermee geef ik een antwoord op uw vragen omtrent de werkweigering en de transmissie en schorsing.

Het is namelijk zo dat de redenen om een werkaanbieding te weigeren zijn omschreven in een ministerieel besluit dat bepaalt dat een werkaanbieding voldoende passend moet zijn. Dat gaat onder meer over de afstand en de reistijd naar een job, en ook over het loon. Het komt erop neer dat een job als niet passend wordt beschouwd als je netto niet meer overhoudt dan je uitkering en eventuele kosten verbonden aan de job.

Het komt er dus op neer dat wel degelijk regels zijn bepaald over de link tussen een passend aanbod en het loon dat men kan verdienen, maar dat is wel begrensd. Het meer willen verdienen dan een bepaald bedrag, is geen reden om een

werkaanbod te weigeren. Dit kan dus een reden tot transmissie en bijgevolg een reden tot schorsing zijn.

VDAB geeft mij aan dat klanten in gesprekken zelden discussiëren over het salaris of de individuele financiële situatie. De bemiddelaar heeft trouwens geen zicht op de financiële situatie van de klant of op het nettoloon dat uiteindelijk verdiend zal worden. Het is wel zo dat in de richtlijnen van VDAB staat dat bemiddelaars alert moeten zijn voor de werkloosheidsval. Maar dit is vaak een gesprek dat niet ten gronde kan worden gevoerd omdat de bemiddelaar geen inzage heeft in het financiële reilen en zeilen van de werkzoekende.

Het is voor mij essentieel dat de bemiddelaar zoekt naar een inhoudelijke match tussen de kandidaat en de vacature, blijft inzetten op de nodige begeleiding naar werk, en inzet op het wegwerken van alle drempels. De financiële drempel overstijgen is een uitdaging die de bevoegdheid van VDAB overschrijdt. In de bemiddeling gaat VDAB altijd in gesprek met de werkzoekende. Op basis van dat gesprek en van wat de werkzoekende aangeeft, stelt VDAB jobs voor. Daar kunnen vervolgens sollicitaties uit volgen.

En uiteraard, collega's, wanneer een werkzoekende zo'n opdracht systematisch weigert uit te voeren, dan wordt daar gevolg aan gegeven. Er zal overgegaan worden tot een transmissie en/of sanctionering, en dan dient de bemiddelaar de richtlijnen te volgen. De controledienst van VDAB zal dan het transmissiedossier behandelen. Hier zijn ook regelmatig kwaliteitscontroles aan verbonden. VDAB heeft daarom geen informatie beschikbaar over de weigeringen die gebeuren wegens financiële redenen.

Jullie stellen zich, terecht, ook de vraag hoe we een verschil kunnen maken in de portemonnee van de mensen. Het feit dat Patrick zijn rekening maakt en de conclusie trekt dat werken hem weinig extra netto oplevert, is niet oké en leeft jammer genoeg niet alleen bij Patrick. Ik maak me daarover geen illusies.

Werken moet steeds lonen. Dat is iets waar we het allemaal 'kamerbreed' over eens zijn. Toch blijkt het verschil tussen werken en niet werken voor individuele mensen soms onvoldoende groot en dit in het bijzonder bij lagere lonen.

Net daarom heeft deze regering werk gemaakt van de jobbonus: een maatregel die absoluut niet eenvoudig te ontwikkelen was, maar die vandaag voor 30 procent van de werkende mensen het verschil maakt. Vandaag heeft al 87 procent van de mensen hun jobbonus ontvangen. Daar mogen we toch wel trots op zijn. Tegelijk kom ik zeer binnenkort naar de Vlaamse Regering met een voorstel tot aanpassing van de loongrenzen van de jobbonus, om die groep nog uit te breiden. We gaan dan richting 37 procent van de werkende Vlamingen.

Het in kaart brengen van de financiële kloof tussen werken en niet werken, is niet eenvoudig. Zeker vanuit Vlaanderen hebben wij niet de nodige gegevens om een betrouwbaar instrument te ontwikkelen. Informatie over de uitkering van mensen is bij ons niet beschikbaar. Daarom is de vraag aan de Federale Regering gesteld om in onderling overleg zo'n simulatietool uit te werken. Die tools kunnen toelaten om de financiële impact van werk op de uitkering correct en klantvriendelijk in kaart te brengen, bijvoorbeeld voor personen met een arbeidshandicap en langdurig zieken. Op dit moment zijn deze simulatietools in de testfase, waarbij vanuit het Vlaamse niveau onder meer VDAB betrokken is.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, dank u wel voor het antwoord. Het is duidelijk, en het is een goede zaak, dat VDAB zich bewust is van het probleem. Het zou maar jammer zijn. Men heeft ook richtlijnen dat de vlieger niet opgaat voor

wie zegt niet genoeg te verdienen in zijn nieuwe job, en dat het verschil te klein is.

Voor alle duidelijkheid: ik heb het verhaal van Patrick gelezen en ik heb daar geen enkel begrip voor. Ik vind dat compleet onverantwoordelijk ten aanzien van diegenen die vandaag werken. We kennen de krapte op de arbeidsmarkt. Iedereen moet zich uit de naad werken. Met zo'n houding laat je die mensen in de steek. Ik vind dat ook misbruik van ons sociaal systeem. Ik heb er geen ander woord voor: dat is puur misbruik. De werkloosheidsuitkering is daar niet voor bedoeld. Maar ik vind het ook zeer kortzichtig van mensen als Patrick of anderen. Een job is meer dan een inkomen. Het is vaak ook een doorgroeikans. Je moet ook verder kijken dan die ene job die nu voorligt. Het is ook een mogelijkheid, zeker voor jongere mensen. Ik weet niet of het ook voor Patrick geldt. Die mens is al in de vijftig. Maar ik wil het niet altijd over Patrick hebben. Ik kan mij inbeelden dat sommige jonge mensen zeggen dat ze kinderen hebben en geen auto hebben, en dat het niet de moeite is omdat ze maar zoveel meer verdienen, en dat ze dus liever thuis blijven. Maar daarmee hypothekeren ze natuurlijk heel hun carrière. Dat moet hun ook heel duidelijk worden gemaakt. Dat kan door, wat mij betreft, strikter te activeren, te controleren en te durven sanctioneren.

Ik begrijp dat factoren als kinderopvang en mobiliteit een rem kunnen zijn. Maar het mag geen excuus zijn. Dat is te kortzichtig. Ik reken op de VDAB-bemiddelaars, dat zij dit duidelijk maken, dat zij voldoende sollicitatieopdrachten blijven geven. Men kan een zekere empathie betonen, maar dat mag nooit overslaan in een 'Dan laten we u maar met rust'. Zij moeten sollicitatieopdrachten blijven geven. Als ze merken dat men geen moeite doet, moeten zij deze mensen doorsturen naar de controledienst. Maar hen misschien ook – en dat is een extra element – erop wijzen, zeker als het gaat over jongere mensen die misschien nog vooraan in hun carrière staan, dat ze verder moeten kijken, dat het een doorgroeikans is. Misschien moeten zij ook onderzoeken of ze hun aanbod van loopbaancoaching en wat er allemaal bestaat, niet meer in kaart moeten brengen. Minister, hoe ziet u daar een extra rol voor VDAB-mensen weggelegd?

We moeten ook kijken naar de werkgevers. Ik vind het wel opvallend dat de bemiddelaar geen inkijk heeft in het loon dat de betrokkene zal krijgen. Dat is toch belangrijk om de reden van de werkweigering in te schatten? We kennen het oude knelpunt van de sollicitatiefeedback. Die wordt te weinig gegeven, waardoor de bemiddelaar niet kan weten waarom een match niet is gelukt. Hoe zit dat met die sollicitatiefeedback? Is daar al wat verbetering merkbaar? Zou het informeren naar het mogelijke loon daar geen onderdeel van kunnen zijn? Men heeft er geen zicht op of men voldoende of meer zal verdienen. Men kan dus niet inschatten of dat de reden is van de werkweigering. Zou er in het kader van de sollicitatiefeedback niet kunnen worden geïnformeerd naar het loon dat de betrokkene zou krijgen? Op die manier kan men een betere inschatting maken van de mogelijke reden van werkweigering.

De voorzitter: Collega Ronse, uw woordvoerder heeft dat excellent gedaan, denk ik, maar misschien hebt u nog aanvullingen.

De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Nu heb ik wel nog aanvullingen.

Eerst en vooral, dit is het failliet van onze welvaart. Er is niks mooiers dan mensen die sociaal gaan herverdelen. Er is niks mooiers dan het feit dat mensen een stuk van hun loon, een stuk van wat ze als ondernemer verdienen, in een grote pot steken met als doel dat wie het nodig heeft in moeilijke momenten daarvan kan gebruikmaken. Ik verwijs naar de verhalen die hier worden geciteerd, en niet alleen dat van Patrick. Er was ook een dame in 'Terzake' die zei dat het voordeliger is om

thuis te zitten, want anders verliest ze de verhoogde kinderbijslag, de verhoogde studietoelage en het sociaal tarief voor energie, en door niet te werken, spaart ze ook bepaalde kosten uit. Zelf heb ik, nog voor die hele hetze uitbrak, ooit eens in het parlement gezwaaid met een berekening die we hadden gemaakt over het verschil tussen een leefloner en iemand met een gemiddeld loon. Dat was ook allemaal minimaal. Dat systeem is dus rot, is kapot, is niet goed. Dat is echt aan het overhellen. Die voorbeelden maken mensen kwaad. Ik zal u zeggen dat dat op straat zelfs veel meer leeft dan sommige zaken waarover we hier deze week grote debatten hebben gehouden. Het is een van de pijlers van de samenleving dat die sociale zekerheid rechtvaardig en correct is. Die verhalen moeten ons echt dwingen om daar fors op te reageren.

Collega Ongena heeft inderdaad goed gesproken en heeft een terecht punt aangehaald, namelijk dat een van de manieren om dat te vermijden via VDAB is. Iemand die niet wil werken omdat werken minder lonend is, zoals Patrick, en ik hoop dat die ondertussen al geschorst is of dat zijn uitkering minstens is geschrapt ... (*Opmerkingen*)

Sorry, maar als iemand in de krant zegt dat hij een jobaanbod heeft en dat kan doen, maar het niet zal doen omdat hij anders voor te weinig werkt, alle sympathie voor die man, maar ik zeg het hier luid en duidelijk: minister Brouns, Patrick zijn werkloosheidsuitkering moet worden geschrapt, die heeft daar geen plaats. Dat is niet persoonlijk ten overstaan van Patrick, want zo zijn er nog mensen. Het gaat niet alleen over mensen in werkloosheid. Er is dan nog Eva, die alimentatie krijgt en zegt dat ze eigenlijk wel zou willen werken, maar die door haar statuut een sociaal tarief voor energie krijgt en dat dan zou verliezen, waardoor ze ook minder goed af zou zijn. Dat zijn allemaal schandalige dingen die moeten worden aangepakt.

De wortel van het probleem is natuurlijk het Vivaldibeleid. Collega Ongena is daar minder op ingegaan. Dat beleid voorziet aan de lopende band in extra middelen voor wie inactief is en beloont niet wie actief is. Oké, minister Van Peteghem heeft zijn taxshiftvoorstel, dat ik op zich een goed voorstel vind, maar als jonge gast vind ik het totaal onaanvaardbaar dat men, als men over een taxshift spreekt, dan ook niet meteen zegt dat te zullen financieren met nieuwe belastingen op vermogens. We hebben een overheidsbeslag van 54 procent. Ik vind dat, als men een taxshift wil doorvoeren, men zeker geen nieuwe belastingen mag invoeren, maar de totale fiscaliteit moet doen dalen.

Maar goed, minister, mijn voorstel en bijkomende vraag zijn de volgende. Bent u eventueel bereid om op Vlaams niveau, ongeacht het statuut van gelijk wie, een tool te maken waarin men als men de naam van een persoon intikt, in een OCMW of waar dan ook, of bij VDAB, in één oogopslag kan zien welke totale pot aan voordelen die persoon heeft, gesimuleerd? Dat gaat vrij ver, al die voordelen. Er zijn ook Vlaams heel wat voordelen. Als dat een bepaald plafondbedrag overschrijdt, zou dat dan sowieso worden afgetopt, zodat er altijd een mooie delta is tussen werken en niet werken. Er zijn alle voordelen die nu bestaan, federaal, Vlaams, vanuit verschillende diensten, noem maar op. We zijn het erover eens dat in te veel gevallen die voordelen ervoor zorgen dat niet werken interessanter wordt dan wel werken, of dat wel werken niet interessant wordt. Als ik Patrick morgen tegenkom, is het echter bijna onmogelijk om te weten wat het totaal is van zijn voordelen. Dit zou bijna zijn zoals een subsidieregister, uiteraard niet publiek toegankelijk, maar enkel voor degene die de voordelen toekent, dus de administratie. Dat zou volgens mij een heel mooie stap zijn, geen subsidieregister, maar een voordelenregister, zodat we dat minstens in kaart kunnen brengen en kunnen aftoppen, zodat er toch minstens 300 à 400 euro netto verschil is tussen werken en niet werken. Dat is mijn concrete vraag.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Ronse, u gaat er dan van uit dat we een beeld moeten kunnen brengen per persoon van alle vormen van uitkering en van alles wat vanuit de overheid komt, om dat af te zetten ten opzichte van de werkloosheid? Dat is uw vraag? Goed, we kunnen dat inderdaad eens verder bekijken. Ik ga dat hier natuurlijk niet zo uit de hoed toveren. Maar ik begrijp uw vraag. Nu kan ik ze ook plaatsen.

Collega Ongena, naar goede gewoonte doet u goede voorstellen en suggesties. We hebben nu inderdaad geen zicht op loon. Dat kan inderdaad meegenomen worden in de sollicitatiefeedback. Natuurlijk moet je dan wel aan de werkgever vragen dat hij daar wat feedback over geeft. We stellen vast dat dat niet zo eenvoudig is. Maar ik begrijp dat VDAB daar vandaag al meer op inzet dan in het verleden. Dat is op zich positief, maar we zouden inderdaad nog meer kunnen luisteren of het loon daadwerkelijk een drempel is. Dat is zeker belangrijk om mee te nemen. Ik vind dat een goed voorstel, waar ik verder mee aan de slag wil gaan.

Het is wat mij betreft vanzelfsprekend dat we aanklampend moeten werken. In zo'n transmissieprocedure in zo'n dossier is de looncomponent natuurlijk wel een aandachtspunt. Dat zal in het gesprek met de betrokkene ook aan bod komen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Werkloosheid is een heel belangrijk systeem dat ik altijd zal verdedigen, maar dat natuurlijk enkel bedoeld is voor hen die de pech hebben om zonder job te vallen, waarbij we die mensen dan wat financiële zekerheid geven, maar ze vooral toch weer aan het werk proberen te zetten. Elk misbruik daarvan mogen we niet tolereren. We kunnen gewoon niet tolereren dat mensen zeggen: "Het is de moeite niet dat ik ga werken. Ik heb graag die werkloosheidsuitkering, want daarmee kan ik rustig voortleven zonder dat ik nog aan de slag moet gaan."

Hoe je het ook draait of keert, de taak om na te gaan of iemand voldoende inspanningen levert, ligt op Vlaams niveau. Die ligt bij VDAB. Het is aan VDAB om dat te controleren en desnoods ook te durven sanctioneren. Uiteindelijk komt het daarop neer. Je kunt vijftien verschillende systemen bedenken, maar uiteindelijk is het controleren en sanctioneren ten volle Vlaamse bevoegdheid, al jaar en dag, en rekenen we dus op VDAB dat hij daar zijn taak doet. En als hij daar geen info over heeft, moet hij nagaan hoe hij die info toch kan krijgen.

Daarnaast weten we natuurlijk dat het verschil tussen werken en niet werken groter moet. Ook daar heb ik de neiging om toch vooral te kijken naar wat we in Vlaanderen zelf al kunnen doen. Collega Ronse begint over een voordelenregister. Ik breng toch even in herinnering dat we in het regeerakkoord afgesproken hebben dat we alle voordelen, of toch bijna alle voordelen, gaan koppelen aan inkomen en minder aan statuut. Ik heb daar al verschillende keren naar gevraagd. Ik blijf bij de vaststelling dat daar naar mijn oordeel weinig over gebeurt. Ik herhaal nogmaals dat het niet zozeer bij u zit, minister. Dat zit niet zozeer bij het departement Werk. Het zit vooral bij andere departementen: welzijn, sociale voordelen die daar zitten, mobiliteit zit daar ook in, sociale huisvesting. Dat zijn allemaal voordelen die wij in Vlaanderen geven en waarmee wij als Vlaanderen eigenlijk mee die kloof vergroten.

Ik blijf oproepen, aan de andere ministers, uw collega's, om daar werk van te maken. Neem dat bij de hand en ga daar eens door. We hebben daar zelfs een heel rapport over. De Vlaamse Brede Heroverweging heeft daar een apart rapport over gemaakt. Het ligt er allemaal. Het komt er nu in feite op neer dat men dat ook bij de hand neemt en daar effectief aan begint te werken. Dat is iets dat we

hier in Vlaanderen, met de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, kunnen doen. We moeten echt niet wachten op anderen. Ik doe dus nogmaals mijn oproep dat men daar ook echt mee aan de slag gaat en die voordelen een voor een bekijkt en nagaat of we die niet beter moeten koppelen aan inkomen, zodat we de werkloosheidsval op die manier ook kleiner maken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben het gedeeltelijk eens met collega Ongena, maar ik zou nog een stapje verder gaan, namelijk inderdaad een voordelenregister, zoals ik voorgesteld heb. Daarin staan dan alle voordelen, niet alleen de Vlaamse, maar ook de federale en wat mij betreft zelfs soms ook de lokale. En daar kloppen we een principe af dat – ik zeg maar iets – het totale inkomen van de niet-actieve maximaal 80 procent mag bedragen van iemand die actief is. We kunnen dan zelfs nog een bepaald inkomen vastleggen.

Ik maak me geen illusies. Vivaldi zal onder druk van Groen en andere linkse partijen met die uitkeringspolitiek blijven doorgaan. Maar wat we zouden kunnen doen, is dit. Stel, persoon X zit op 90 procent en niet meer op 80 of minder procent. Dan zouden we kunnen kijken hoeveel die 10 procent waard is en dat aftoppen in de Vlaamse voordelen die persoon X krijgt. Zo moeten we eigenlijk niets aan de federale overheid vragen, besparen we ook zelfs op Vlaams niveau, en zorgen we er of Vlaams niveau voor, door onze voordelen af te toppen, zodat die persoon nog maar 80 procent krijgt van wat hij zou hebben als hij actief zou zijn, dat mensen beter geactiveerd worden.

Minister, dat is volgens mij echt een voorstel waar we bakens mee kunnen verzetten en waar we echt mooie zaken mee kunnen doen. Ik zou dus toch voorstellen om daar de komende weken heel hard samen op te werken. Ik bied uiteraard ook mijn diensten aan om daaraan mee te werken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toetsing door VDAB op de werkbereidheid van SWT'ers – 1724 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van de SWT'ers – 1726 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een vakbondsvoorzitter die een beroep doet op de SWT-brugpensioenregeling – 1740 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik zal de vraag stellen namens mij en collega Ronse. Misschien dat collega Janssens zich ook aansluit, dan gaat het nog eens zo snel. *(Gelach)*

Zoals aangekondigd, na Patrick nog even over Marc. We hebben het vorige week in de plenaire natuurlijk al over Marc gehad, dus ik zal daar ook niet meer te ver in herhaling vallen. Maar de aanleiding van deze vraag om uitleg is natuurlijk om

ook u, minister, de kans te geven om uw licht te laten schijnen over wat Marc zal doen, of wil doen.

Goed, de aanleiding is dat de topman van het ACV heeft aangekondigd dat hij met pensioen wil gaan. Maar hij gaat nog niet op pensioen. Maar hij zal dat wel oplossen, want hij heeft met zijn werkgever, het ACV, afgesproken dat hij het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT) mag gebruiken, dus dat hij een werkloosheidsuitkering kan krijgen, met daarbij dan die bedrijfstoelage. Normaal gezien zou men toch moeten weten dat SWT geen vorm van vervroegd pensioen is, dat men als SWT'er ook wel degelijk nog beschikbaar moet zijn voor de arbeidsmarkt, en daarom toch wel enkele vragen over wat u hiervan vindt.

Eén: minister, hoe schat u het vertrek van de topman van het ACV via het stelsel van SWT in?

Twee: zal hij, eens hij SWT'er wordt, net als de anderen aangepaste jobaanbiedingen krijgen en getoetst worden op zijn aangepaste beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt? In welke mate maakt VDAB – en dat is weer meer algemeen – werk van het actief aanbieden van gepaste vacatures aan SWT'ers? Is het aantal sollicitatieopdrachten in 2022 gevoelig gestegen? Ik stel die vraag omdat het laatste coronazuivere cijfer dat ik heb, er nog één is van 0,59 sollicitatieopdrachten per SWT'er, per jaar in 2019. Ik weet niet wat dat cijfer nu is, daarom dat ik ernaar vraag, en natuurlijk hoop dat dat toch wel iets hoger ligt. Hoe is de doorstroom – want uiteindelijk is dat de bedoeling – van SWT'ers naar de arbeidsmarkt in 2022 geëvolueerd, ook in vergelijking met de voorgaande jaren? Zult u VDAB aanzetten om SWT'ers met aangepaste beschikbaarheid intensiever te activeren, bijvoorbeeld door het geven van sollicitatieopdrachten? En ten slotte: welke accenten moet VDAB volgens u leggen in de activering van SWT'ers en de handhaving van hun werkbereidheid?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb daar toch een aantal forse vragen over. Eerst en vooral: hebben we hier sociale fraude vastgesteld? Sociale fraude: mensen die zeggen dat ze nog perfect kunnen doorwerken met hun werkgever, maar die een deal hebben met hun werkgever om nu te stoppen. "Ik stop uit vrije wil. Ik heb geen goesting meer. Het Belang van Limburg belt me op zondag, en daar word ik wat moe van. Ik zal ermee kappen. Ik stop ermee, en ik ga op brugpensioen. Ik zal andere mensen die aan het werk zijn een deel van hun pree laten betalen, samen met de bedrijfstoelage die ik krijg, en ik zal doen waar ik zin in heb, en dat is alles behalve werken."

Marc Leemans moet nog instromen, want hij heeft het aangekondigd. Wanneer is het? Binnen één jaar of zo? 1 januari 2024 doet hij zijn blijde intrede in het SWT-stelsel. En ik hoop dat hij op 2 januari 2024 zijn blijde intrede zal doen, misschien bij het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) of zo, waar ze nog mensen zoeken die iets kennen van sociaal recht, of geschrapt wordt op de werkloosheidsuitkering. Maar in ieder geval: hij hoort daar niet thuis. Hij moet weg van die werkloosheidsuitkering.

Maar het is problematischer dan Marc Leemans. Dat is blijkbaar een totale standaardconstructie bij het ACV. Er zijn tientallen, misschien wel honderden mensen zoals Marc Leemans richting SWT gestapt.

Dus mijn eerste vraag, minister, is de volgende: van alle SWT'ers die er zijn ... Als ik het goed voorheb, collega Bothuyne, zit u heel dicht op die cijfers. U hebt me zelfs gecorrigeerd bij die resolutie, van 6500 zouden er nu nog 5500 overblijven. Eigenlijk moet je kijken wie van die 5500 uit het ACV komt – we hebben toch zeer

goede aanduidingen dat daar op grote schaal fraude gepleegd wordt – en die case by case onderzoeken, en case by case onverbiddelijk schrappen.

Want, minister, ik heb nieuws voor u: wij hebben vorige week een resolutie gestemd waarin staat dat oneigenlijk gebruik van SWT onmiddellijk aangepakt moet worden, en liefst ook retroactief. En ik zou u suggereren om minstens al het ACV, en ik denk dat er binnen het ABVV ook wel een risicogroep zit, te gaan aanpakken. Dus mijn eerste vraag is, minister: bent u bereid om dat aan te pakken? Of hebt u dat de voorbije week al aangepakt? Want ik weet dat u de voorbije week niet stilgezeten hebt.

Ten tweede, dat systeem en die resolutie die wij hebben goedgekeurd, minister, vraagt niet alleen om retroactief zeer kordaat al die mensen aan te pakken, die mensen die misbruik gemaakt hebben voor alle duidelijkheid. Maar wat mij heel erg stoort, ik heb dat hier al een aantal keer in deze commissie gezegd, is dat we 1 miljard euro aan VDAB geven, 1 miljard euro om draagvlak voor onze sociale zekerheid te behouden, 1 miljard. En we laten die VDAB besturen door het ACV, door het ABVV. Het ABVV die de zure prijs geeft aan VDAB, omdat VDAB jobs aanbiedt aan SWT'ers.

Wij hier in het parlement zeggen dat we die mensen niet loslaten, dat we willen dat ze werken en tegenover die uitkering opleidingen en trainingen volgen. De bestuurder van VDAB doet er een betoging tegen, een andere bestuurder misbruikt het systeem. Minister, mijn tweede vraag is – en ook dat staat in de resolutie –: zult u op zeer korte termijn met het bestuur van VDAB een gesprek aangaan? En ik bedoel daarmee geen dialoog maar een directief van: beste VDAB-bestuurders, de lijn van dit parlement, van deze meerderheid, van mij als minister, is dat SWT'ers die hun dop krijgen – net zoals andere mensen die een dop krijgen – opleidingen, stages, werkaanbiedingen doen, en daarop zal gecontroleerd worden en wie er de kantjes afloopt, zal ook gesanctioneerd worden. Dus mijn tweede vraag is: wanneer is dat gepland?

Dan heb ik nog een aantal extra, eerder punctuele, factuele vragen. Hoeveel sollicitatieopdrachten, persoonlijke begeleiding, werden er in 2022 gemiddeld aangeboden aan een SWT'er? Weet: de cijfers van 2021 waren twaalf opleidingen op een totaal van zo'n vijfduizendtal mensen, 0,59 jobopdrachten enzovoort, dus dat was een lachertje. En dat ligt niet aan u, minister, dat ligt ook niet aan het management van VDAB maar wel aan de raad van bestuur die daar tegen betoogt en daar de rem op zet.

En dan een laatste vraag misschien, wat is uw standpunt over het feit dat het ACV, dat mee bestuurt dus, het fout beeld creëert over SWT en daardoor de inspanningen om SWT'ers te activeren, onderuithaalt? Misschien nog uw mening daarover.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u wel. Ik hoorde collega Ronse daarstraks zeggen dat hij het moeilijk vond om na collega Ongena nog iets nieuws te zeggen. Dan moet je als niet-vast lid in deze commissie, na Ongena en na Ronse maar eens proberen nog iets nieuws te zeggen, maar ik doe een poging.

Minister, ik heb mij net als de collega's geërgerd aan het misbruik van het systeem, maar meer nog dan dat heb ik mij vooral geërgerd aan de achteloosheid waarmee dat gebeurt, waarmee men misbruik maakt van een sociaal systeem en men eigenlijk zegt zoals een voormalige voorzitter dat in de krant zei: "Dat zit nu eenmaal in ons voorwaardenpakket. Voor ons is dat evident."

Dus dat lijkt zo ingebakken te zijn, dat systeem van – zoals de collega's het zeggen – sociale fraude. Dat niemand bij het ACV zich blijkbaar nog vragen stelt

over de morele verwerpelijkheid ervan, dat was voor mij – nog meer dan het misbruik – echt wel een steen des aanstoets, omdat dat systeem van SWT nu eenmaal voor mensen is die onvrijwillig ontslagen en werkloos worden, en dus niet voor personen die vrijwillig opstappen, omdat het nu eenmaal kadert in ons sociaalzekerheidsstelsel, en dat stelsel, daar wil je eigenlijk geen deel van uitmaken, daarin kom je terecht als je pech hebt of wat dan ook, maar je kunt je er niet vrijwillig van gaan bedienen zoals de ACV-délégués dat blijken te doen.

Dus vanzelfsprekend is het ook verwerpelijk dat de kost van een vrijwillig ontslag wordt afgeschoven op de belastingbetaler, en dat dat misbruik dan ook nog wordt georganiseerd door een organisatie die inderdaad vertegenwoordigd is in de raad van bestuur van VDAB, waarvan men dan toch een zekere verantwoordelijkheidszin ter zake zou mogen verwachten. Dat maakt het alleen nog maar erger, want ook wie als SWT'er ingeschreven is bij VDAB wordt begeleid, kan jobsuggesties ontvangen, maar is niet verplicht te solliciteren, en wanneer VDAB oordeelt dat een SWT'er zich niet aan zijn plichten houdt, kan het dossier aan de controle-dienst worden bezorgd, maar dat blijkt in de realiteit amper te gebeuren.

En dus minister, kunt u meegeven hoe u dergelijke situaties beoordeelt, waarbij beroep wordt gedaan op SWT door personen die vrijwillig ontslag nemen? Hoe reageert u op het feit dat personen met een dergelijke voorbeeldfunctie aangeven dat dat misbruik van het SWT quasi vanzelfsprekend is door er zelf een beroep op te gaan doen? Hoe beoordeelt u het belangenconflict dat ontstaat doordat een organisatie die in de raad van bestuur van VDAB zit, nu zelf beroep doet op het SWT? Welke lessen trekt u uit deze kwestie, zowel voor wat betreft de opvolging van de SWT'ers door VDAB als voor wat betreft de voorwaarde om in aanmerking te komen voor dat stelsel?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's. Net als jullie vind ik het problematisch dat het systeem van SWT, zoals het vandaag de dag bestaat, niet correct wordt toegepast.

In de casus waarnaar verwezen, gaat het wat de heer Leemans betreft, zoals ik heb begrepen, niet over ontslag door de werkgever. Daar moeten we een slag om de arm houden. Het kan inderdaad niet de bedoeling zijn het systeem op die manier te misbruiken. Met deze individuele case wordt er wel een specifieke sfeer geschapt rond ouderen op de arbeidsmarkt. En dat is jammer, natuurlijk. Die sfeer kan ik niet onderschrijven.

In de communicatie werd er melding gemaakt van brugpensioen. Het brugpensioen werd echter al in 2013 afgeschaft. Het bedoelde stelsel met bedrijfstoelage heeft niets te maken met pensioen want SWT'ers moeten beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt. Ik betreur dus samen met u, collega's, dat hiermee een foutief beeld gecreëerd blijft van het stelsel. Dit voorval helpt ons niet bij het realiseren van de ambitie om oudere werknemers aan het werk te houden. Wat SWT betreft is het standpunt van deze Vlaamse Regering duidelijk. Zolang het stelsel bestaat moet VDAB inzetten op de activering van de mensen en hen passend opvolgen.

Wat het SWT als statuut betreft: het is een goede zaak dat dit geleidelijk afgebouwd wordt. Werknemers in het stelsel beschouwen het nog te vaak, laten we daar eerlijk in zijn, als een brugpensioenstelsel en ook werkgevers blijven er handig gebruik van maken. Het is een goede zaak dat de drempels voor het SWT structureel verhoogd werden. Maar er blijven wel nog altijd situaties voor werknemers met een lange en zware loopbaan, voor wie vervroegde uitstap uit een specifieke functie een oplossing kan zijn en voor wie een andere job wel een uitweg kan bieden.

Alle aangepast beschikbaren in Vlaanderen, collega Ongena, moeten ingaan op een gepast aanbod van VDAB. Ik verzeker u dat de heer Leemans daar geen uitzondering op zal zijn.

Wat betreft de aanpak van VDAB, collega's, de eerlijkheid gebiedt me om te stellen dat daar meer dan een tandje zal moeten worden bij gestoken. Ik heb de cijfers gezien. (*Opmerkingen*)

Sinds 2018 zet VDAB in op het versneld inschatten van aangepast beschikbaren, waaronder SWT'ers, om hen daarna in een intensief traject te begeleiden richting werk. En dat gaat inderdaad moeizaam. Niet alleen moet er verder geïnvesteerd worden in skills bij bemiddelaars om de weerstand om te buigen van mensen die denken dat ze al op pensioen zijn. De tools daartoe, zoals de integratieve bemiddelingsmethode en propeller, zijn methodieken die vorig jaar uitgerold zijn in de organisatie en nog verder ingebed moeten worden in de reguliere werking.

We focussen vaak op het geven van sollicitatieopdrachten, en u vraagt er hier vandaag opnieuw naar, collega's Ongena en Ronse. Het matchen met gepaste vacatures moet het belangrijkste doel zijn van elke actie die VDAB onderneemt.

De cijfers bewijzen dat er nog heel wat ruimte voor verbetering is. Als we kijken naar het aantal SWT'ers in januari 2022, dan gaat dat over 6356 mensen. Dat aantal daalt. In januari 2023 ging het om 5208 SWT'ers, dat is 2,7 procent van het aantal werkzoekenden. In de periode februari 2022 tot en met januari 2023 kregen er slechts 116 van de 6356 SWT'ers één of meerdere sollicitatieopdrachten. We merken daar geen stijging ten opzichte van vroeger. Van de 6356 SWT'ers hebben er negen in dat jaar een opleiding gevolgd en vijf deden werkplekleren. Er werden twee SWT'ers verwezen naar de controledienst.

VDAB introduceerde in november van vorig jaar nieuwe dienstverleningsstatussen in Mijn Loopbaan. Dankzij die vernieuwde dienstverleningsstatussen kan er beter inzichtelijk gemaakt worden wat de bemiddelaars nu precies met klanten aan het doen zijn of wat intensieve persoonlijke dienstverlening nu precies in de feiten betekent. De vervolgstap is dat die dienstverlening verder geanalyseerd en bijgestuurd kan worden. Wat we uit die eerste analyse van de vernieuwde dienstverleningsstatussen leren, is op zich wel positief. 36 procent van de aangepast beschikbaren zitten in de fase van inschatting, herinschatting of in een andere, meer gepaste, actie in een traject naar werk bij VDAB of een van haar partners. Slechts 2 procent wordt ingeschat als kant-en-klaar matchbaar met vacatures.

Maar we leren bijvoorbeeld ook dat 13 procent van de aangepast beschikbaren het advies welzijn kreeg. Een advies welzijn kan enkel gegeven worden na een gespecialiseerde screening die cognitieve, medische, psychische, psychiatrische en/of sociale problemen in kaart brengt en op basis daarvan de haalbaarheid van activering naar werk bepaalt. We kunnen dus geen abstractie maken van drempels waarmee SWT'ers, maar breder, oudere werkzoekenden, geconfronteerd worden. Denk in dat verband alleen al maar aan fysieke of mentale drempels: één op de vier ouderen wordt geconfronteerd met een arbeidshandicap en één op de acht met een langdurige ziekte.

Die 116 personen met een sollicitatieopdracht zijn dus geenszins goede cijfers, maar ik plaats ze wel graag binnen een bredere context waar we pas sinds kort zicht op hebben.

En tot slot hebben we ook werkgevers nodig die potentiële SWT'ers op voorhand goed informeren over de rechten en plichten van het systeem van SWT. Werkgevers die vroeger dan aan de vooravond van een pensioen, investeren in loopbanen om werknemers zo lang als mogelijk en zo werkbaar als mogelijk aan de slag te houden en zo het kostbare talent erkennen, ook in oudere werknemers.

Ik heb gisteren in de raad van bestuur van VDAB opdracht gegeven een meer aanklappende aanpak te onderzoeken inzake passende acties voor mensen in een SWT-statuut. Beschikbaarheid op de arbeidsmarkt mag geen holle slogan zijn, maar moet effectief leiden tot passende acties naar passende jobs.

Collega Ongena, u vraagt verder nog naar de uitstroom naar werk van SWT'ers. Van de 6356 mensen die in januari 2022 in het SWT waren, zijn er twaalf maanden later jammer genoeg maar 36 uitgestroomd naar werk. In diezelfde periode zien we 2058 mensen uitstromen uit de werkloosheid, voornamelijk door pensionering. Dat is evident.

De doorstroom naar de arbeidsmarkt blijft dan ook zeer laag. Zoals bepaald in het werkgelegenheidsakkoord wil ik in de komende maanden een rondetafelconferentie organiseren om met alle betrokkenen te exploreren hoe we nieuwe initiatieven kunnen nemen om de drempels te overschrijden die een grotere participatie van ouderen op de arbeidsmarkt vandaag nog verhinderen.

Samenvattend, collega's, verwacht ik dus dat VDAB haar opdracht uitvoert ten aanzien van alle werkzoekenden, dus ook alle aangepast beschikbaren en daarbij ook de SWT'ers. De activering moet op maat gebeuren van de werkzoekenden. Mijn vertegenwoordiger in de raad van bestuur heeft dit ook op mijn vraag expliciet aangehaald.

Voor SWT'ers volgt VDAB het federale kader van de aangepaste beschikbaarheid. Aangepast beschikbare werkzoekenden zijn niet verplicht om zelf initiatief te nemen om opnieuw aan het werk te gaan maar moeten wel ingaan op een passend aanbod van VDAB. Ik verwacht dus van VDAB dat ze aangepast beschikbaren versneld contacteren en aanklappend dienstverlening aanbieden. Aanklappende dan het vandaag gebeurt.

Daarnaast vraag ik ook van VDAB, collega Ronse, dat zij verder inzetten op het correct informeren van werkgevers en SWT'ers. Het informeren van werkgevers is voorzien in de vernieuwde werkgeversdienstverlening. Wat betreft het informeren van nieuwe SWT'ers organiseerde VDAB al – onder meer, en misschien wat ironisch, samen met het ACV – infosessies over de rechten en plichten in dit systeem. De meerwaarde en impact van deze infosessies worden op dit moment door VDAB en het ACV geëvalueerd.

Ik heb VDAB eveneens gevraagd om een kwaliteitsonderzoek te doen naar de dienstverlening ten aanzien van SWT'ers, om na te gaan of deze kwalitatief en conform de opdracht is.

Collega Janssens, u vraagt tot slot nog naar de impact van de case van de heer Leemans op de werking van de raad van bestuur van VDAB. Ik zie hierin geen belangenconflict. Het SWT is een bestaand wettelijk federaal stelsel. Of het ACV daarmee het beste voorbeeld geeft, valt uiteraard in dezen wel te betwijfelen. Maar binnen de raad van bestuur van VDAB werkt het ACV mee aan de opdrachten gegeven vanuit het beleid en specifiek inzake het SWT.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik probeer het nog even te verwerken. Dank u, minister, voor het antwoord.

Voor alle duidelijkheid, wat het ACV daar doet is natuurlijk onaanvaardbaar. Men geeft een compleet fout signaal, en zeker als dan blijkt dat het op een veel grotere schaal gebeurt. Men zegt eigenlijk dat het SWT een vervroegd pensioen is. Maar dat is het natuurlijk niet. Dat is geen vervroegd pensioen, en bovendien kan het alleen maar worden gebruikt bij onvrijwillig ontslag. Dat is het in dezen heel

duidelijk niet. De man was zo eerlijk om het groot in de krant te zeggen. Maar ik begrijp wel dat mensen denken dat het SWT een vervroegd pensioen is. Vakbonden zeggen het gewoon zo tegen iedereen. Ze passen het onder het principe 'practice what you preach' zelf toe. Maar ze maken ook iedereen wijs dat het een vervroegd pensioen is. Dat kunnen we natuurlijk niet aanvaarden.

Uit de recentste cijfers die u geeft, blijkt dat het logisch is dat de mensen dat op die manier denken. Als je ziet hoe VDAB met die mensen omgaat, dan bevestigt dat alleen maar het beeld dat als je SWT'er bent, je met rust wordt gelaten en eigenlijk de facto met vervroegd pensioen bent. Misschien heeft elk nadeel wel zijn voordeel. Misschien moeten we wat nu bovenkomt zien als een kans om die desinformatiecampagne die rond het SWT blijkbaar bezig is, tegen te gaan.

Minister, daarom moeten we twee dingen doen. Er moet een veel striktere controle zijn. Dat is misschien in de eerste plaats een opdracht voor de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA), maar ik denk dat VDAB daar ook een rol in heeft. Frauduleuze constructies in het gebruik van het SWT als deze moeten er echt wel uit. Er is nood aan een doorlichting van de SWT'ers die we vandaag hebben, maar we moeten vooral ook in de toekomst veel strikter garanderen dat alvorens men het SWT toekent men wel degelijk aan alle voorwaarden en vooral aan de voorwaarde van onvrijwillig ontslag voldoet.

Er moet toch ook wel een tandwiel, of vijf tandwielen – het maakt me niet uit welk beeld we gebruiken ... Er moet toch echt een bombardement aan sollicitatieopdrachten en andere opdrachten komen richting die mensen. 116 van de 6356 mensen hebben een of meerdere sollicitatieopdrachten gekregen. Dat is 1,8 procent. De kans dat je de lotto wint is groter dan dat je van VDAB een telefoon krijgt om een sollicitatieopdracht te vervullen. Dan verschiet ik er niet van dat amper 36 mensen doorstromen naar werk. Dat kunnen we echt niet tolereren! Daarmee bevestig je alleen maar wat de vakbond zegt: als je op het SWT bent, ben je met vervroegd pensioen. En dat op een moment dat er zoveel openstaande vacatures zijn!

Minister, ik ben blij dat u het al aan de mensen van VDAB hebt duidelijk gemaakt, en dat u hen een meer aanklappende aanpak hebt gevraagd – zo heb ik het hier genoteerd. Ik ben ook heel tevreden dat u heel specifiek daarover een rondetafel wilt organiseren.

Ik heb een bijkomende vraag/suggestie. Ik zou graag hebben dat u ons bij die rondetafel betreft, en vooral dat daar heel heldere afspraken worden gemaakt, zowel met de sociale partners, ook werkgevers – u moet ook kansen geven aan die mensen – als richting VDAB, dat ze daar vijf tandwielen moeten bijsteken. Dan kijk ik er ook naar uit om die afspraken hier in het parlement eens grondig onder de loep te kunnen nemen, al dan niet samen met die mensen, in de vorm van een hoorzitting. Ik geloof dat we er echt alles aan moeten doen om hier een heel duidelijke lijn te trekken en een heel duidelijk signaal te geven dat we dit niet meer aanvaarden.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik heb nog drie heel concrete vragen voor u. Mijn eerste vraag is er een die ik pas gesteld heb, maar waar ik – tenzij ik mij vergis – nog geen antwoord op gekregen heb. Het is overduidelijk dat hier sprake is van een systematische fraude door het ACV, dat Marc Leemans geen geïsoleerd verhaal is en dat dus de voorbije jaren verschillende mensen gefaket hebben dat ze ontslagen werden door het ACV om werkloosheidsuitkering via het SWT te kunnen genieten.

Minister, hebt u al opdracht gegeven aan VDAB of zult u opdracht geven om retroactief die fraude op te sporen en daar waar die gebeurd is, die mensen uit de

werkloosheidsuitkering te sluiten en zult u eventueel zelf – via de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening dan, de collega's van het federale niveau – aan de frauderende bedrijven, in dit geval het ACV, de opdracht geven om de onterechte uitkeringen terug te betalen? Dat is de eerste vraag: retroactief fraude opsporen en aanpakken.

Ten tweede, en ik denk dat we hier verschillen van mening, maar wat mij betreft is er een vertrouwensbreuk en kunnen noch het ACV, noch het ABVV nog mee in het bestuur van VDAB zitten. Ik geloof daar niet meer in. Bovendien is er ook een belangenconflict. Zij verdienen geld aan het uitkeren van de werkloosheidsuitkering. Tegelijk besturen zij mee een organisatie die ervoor moet zorgen dat er zo weinig mogelijk mensen in een werkloosheidsuitkering zitten. Ze kunnen kennelijk niet op een mature wijze met die spagaatpositie omgaan. Minister, er is nu een studie lopende die u uitbesteed hebt over de toekomst van VDAB. U zult daar ongetwijfeld ook in bevraagd worden. Minister, ziet u in een toekomstige VDAB een model mogelijk waarbij de sociale partners niet meer in het bestuur zitten?

Dan kom ik aan mijn derde vraag. Dit is een beetje ondergesneeuwd geraakt, maar toen dat schandaal van Marc Leemans uitbrak, heeft uw partijvoorzitter heel duidelijk gesteld: "Wij willen het SWT afschaffen." Dat is de eerste keer dat ik cd&v dat zo expliciet heb horen brengen. Dat verheugt ons. Minister, zult u dat ook op die manier aanhalen bij de federale partners en zult u als Vlaams minister van Werk ook federaal aanbrengen om minstens hier voor de Vlaamse arbeidsmarkt het SWT te laten afschaffen?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik vind u zeer voorzichtig, zeer braaf, eigenlijk al te braaf in uw reactie op de aanleiding voor deze case, met name het misbruik van de heer Leemans en het systematische misbruik dat het ACV blijkbaar gedurende vele jaren hieromtrent al pleegt. Ik vind die brave reactie opmerkelijk omdat onder andere uw partijvoorzitter gezegd heeft dat hij dit totaal onverantwoord en zelfs wraakroepend vond. En dan zegt u als voogdijminister van VDAB over iemand die deel uitgemaakt heeft van de raad van bestuur van VDAB en die dergelijk misbruik van onze sociale zekerheid pleegt, die het blijkbaar nodig vindt om de factuur van de vergrijzing ook door te schuiven naar de volgende generatie: "Over deze individuele case moeten we nog een slag om de arm houden." Ik denk dat het misbruik aangetoond is doordat het ACV bevestigt dat ze deze procedure al gedurende vele jaren misbruiken en dus hoeft u geen slag om de arm te houden, maar moet u als voogdijminister van VDAB dat ten strengste veroordelen. Ik denk dat u het best geplaatst bent om daar zeer kritisch over te zijn.

Twee, uit de cijfers blijkt inderdaad dat zodra je in het stelsel van het SWT terechtkomt, je de facto met rust gelaten wordt. U kondigt een aanklappende aanpak aan. Ja, ik ben het daarmee eens, maar tegelijk wil ik toch ook opmerken dat het vaak gaat over mensen die wel al decennialang gewerkt hebben, die al decennialang bijgedragen hebben en dat er andere groepen in onze samenleving zijn die weinig of niet bijgedragen hebben aan de sociale zekerheid, dat de niet-activering van die groepen in mijn ogen toch nog veel problematischer is en dat u in eerste instantie ten aanzien van hen een aanklappend beleid moet voeren.

Drie, ik heb uit de pers begrepen dat de RVA een onderzoek opent naar de heer Leemans. Hebt u daarover al contact opgenomen eventueel met de voogdijminister van de RVA, op federaal niveau? Hebt u daar bevestiging van? Neemt u zelf contact op om te verifiëren of dat inderdaad gebeurt? Dit is nu aan het licht gekomen door het misbruik van het stelsel door het ACV. Weet u of er uit onderzoek, uit cijfers, uit het verleden ook andere bedrijven zijn die de SWT-regels omzeilen en in een akkoordje tussen werkgever en werknemer mensen ontslaan en laten terechtkomen

in het SWT-stelsel terwijl die daar eigenlijk geen recht op hebben? Hebt u daar cijfers over? Wilt u daar onderzoek over laten doen? Want dit gaat over oneigenlijk misbruik van belastinggeld. Ik hoop dat u het met ons eens bent dat daar in elk geval geen sprake van kan zijn.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Laat het duidelijk zijn, collega's, ik kan niet meegaan in het misbruik van het SWT, niet door Marc Leemans of door eender wie. Absoluut niet, in geen enkel geval. Mocht daar enige twijfel of onduidelijkheid over bestaan, wil ik het hierbij nogmaals gezegd hebben.

Wat de mogelijk systematische fraude betreft, kunnen we aan VDAB vragen of ze allemaal zijn ingeschreven. We kunnen ook naar de acties vragen voor diegenen die zijn ingeschreven. We kunnen ook navragen hoever het staat met het onderzoek vanuit de RVA. Hetzelfde geldt voor de vraag naar cijfers.

Maar, meer algemeen, stellen we samen vast – en dat heb ik ook vrij snel vastgesteld toen ik bevoegd werd – dat er nog een grote sfeer van pensioen over hangt, van brugpensioen. En dat is natuurlijk fout, maar dit systeem is door te veel mensen als dusdanig in de markt gezet. Dat is toch minstens het gevoel dat ik daarbij heb. Mensen zijn mentaal in de sfeer dat dit iets is dat voorafgaat aan hun pensioen. En dat is natuurlijk niet oké, ook niet in hoofde van VDAB, in die zin dat zij daar toch actiever mee aan de slag moeten dan vandaag gebeurt. De cijfers spreken voor zich. Daar moeten we heel eerlijk over zijn.

Zolang dat systeem bestaat moeten we daar ook correct mee omgaan. Dat is mijn lijn. We moeten de mensen maximaal toeleiden naar werk. Dat het veel beter en nog meer aanklampend kan, daar moeten we hier niet verder over discussiëren, de cijfers spreken voor zich. Er ligt daar een grote taak voor VDAB weggelegd. Dat is in de raad van bestuur ook heel duidelijk meegedeeld.

De betrokkenheid van het parlement bij de conferentie, collega Ongena, dat kan uiteraard. Dat kan altijd. Het is ook goed.

Er zijn dan nog een aantal andere openstaande punten. Het is inderdaad een goede piste om het federaal te onderzoeken. Die vraag is gesteld en heb ik ook beantwoord. We zullen federaal moeten nagaan of er bedrijven zijn die SWT-regels omzeilen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik denk dat de commissie – en u ook, minister – eensgezind is over het feit we hier paal en perk aan moeten stellen. We moeten het geval Leemans ten volle aangrijpen om heel duidelijk te maken dat we misbruik van het SWT niet meer aanvaarden.

Zoals gezegd moet je dat op twee manieren doen. Je moet dat nu nagaan en controleren, retroactief en zeker ook naar de toekomst toe, zodat men dat misbruik niet meer maakt. Dat is ook een opdracht naar werkgevers toe. Maar er is ook een heel duidelijke opdracht voor VDAB om het beeld dat het SWT vervroegd pensioen zou zijn, te counteren door veel meer sollicitatie- en andere opdrachten te geven.

Wat ons betreft, wij blazen niet warm en koud. Collega Janssens doet dat wel wat. Enerzijds vindt hij dat u te soft bent voor Marc Leemans en dat u daar veel scherper zou moeten tegen reageren, maar langs de andere kant voel ik toch dat na de enerzijds de anderzijds komt, nu ook al bij collega Janssens. "We moeten opletten, die mensen hebben al een carrière achter zich" en dit en dat, en "we moeten andere misbruiken harder aanpakken." Ja nee, elk misbruik moet worden aangepakt, door

wie het ook gevoerd wordt, zeker het SWT. Op het moment dat er zoveel vacatures openstaan, dat mensen kreunen onder de werkdruk, op het moment dat ook bedrijven vragen naar mensen, ook mensen met potentieel – en oudere werknemers zijn mensen met potentieel –, mogen we dit gewoon niet aanvaarden. We moeten hier alles in het gareel zetten om dat tegen te gaan.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Er is toch enige teleurstelling bij mij, minister. Ik had van u verwacht dat u toch zeer kordaat zou zeggen dat we hier hebben ontdekt dat er systematische fraude is bij het ACV: mensen die hun ontslag faken om werkloosheid te hebben via SWT. Het gaat om een vrijwillige stopzetting van de arbeid, maar ze doen alsof het echt een ontslag is.

U zegt daar dat u gaat kijken of ze correct ingeschreven waren bij VDAB. Maar daar gaat het niet over. Er moet gekeken worden of dat een echt ontslag was, of puur misbruik maken van het systeem. Ik hoop dat we dat retroactief gaan bekijken, en dat we desnoods in de commissie hier, via besloten zitting, binnen een aantal maanden daar resultaten van krijgen. Want dit is fraude van onze sociale zekerheid die opgespoord moet worden, en op een zeer kordate manier aangepakt moet worden. Dus ik hoop dat we daar toch echt zeer grote stappen kunnen zetten, want de samenleving verdient op dat vlak een heel duidelijk en pertinent antwoord.

Ten tweede, over de rol van de sociale partners was u genuanceerder dan ikzelf. Ik vind toch nog altijd dat het ACV en het ABVV nu minstens een gele, en zo niet een rode kaart verdienen als het gaat over het mee deel uitmaken van het VDAB-bestuur. Mijn vertrouwen in hen is totaal, totaal zoek. Zij zijn niet in staat om dat mee te besturen. Wij gaan op die nagel blijven kloppen, en ik denk dat die studie die u hebt besteld daar ongetwijfeld ook een sterke opportuniteit toe is om naar een nieuwe governance te gaan voor VDAB.

Want, collega's, het is al van de vorige legislatuur, toen Philippe Muyters minister was, dat we die lachwekkende cijfers kregen over het aantal SWT'ers die een opdracht, opleiding of stage hebben gekregen. Die cijfers zijn al jaren lachwekkend, en de stem van dit parlement – collega Bothuyne heeft hier ook op de barricaden gestaan ten aanzien van minister Muyters – is al jaren zeer helder: wij laten die mensen niet los, en wij eisen van VDAB dat ze een aanbod doen aan die mensen, die naam waardig. Wel, sinds ik in het parlement zit, en dat is sinds 2014, blijven die cijfers zo slecht. En dat komt puur, louter en alleen, door de governance van VDAB. Dat ben ik echt beu en moe. Wij zijn hier het parlement, wij bepalen welke middelen naar waar gaan via de begroting. Er gaat 1 miljard euro naar VDAB; in ruil mogen we minstens verwachten dat men de politieke lijnen, de keuzes die we hier zetten, volgen. En dat is niet het geval. Daarom zeg ik mijn vertrouwen op in hen als bestuurslid van VDAB.

Dan was er mijn derde vraag, over het afschaffen van het brugpensioen en SWT, hetgeen uw voorzitter heeft gezegd. Daar had ik gevraagd of u daar ook richting Vivaldi duidelijke signalen geeft als Vlaams minister. Tenzij ik mij vergis heb ik u daar ook niet zo fors over horen uitspreken. Maar ik hoop dat cd&v op dat vlak ook duidelijke taal zal spreken, en net zoals over het beperken van de werkloosheidsuitkering in de tijd, aan onze kant zal staan, en een socio-economisch sterk front zal volgen om onze welvaart hier in Vlaanderen opnieuw te doen bloeien.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, die sociale zekerheid is er onder andere voor mensen die de vreselijke pech hebben hun job te verliezen, en dus niet voor vakbonden die misbruik maken van ons sociaal systeem.

En ja, collega Ongena, daarom maak ik vandaag ook bewust dat onderscheid tussen enerzijds de heer Leemans, die misbruik maakt van dat sociaal systeem, die sociale fraude pleegt, iemand die dan nog deel uitmaakt van een vakbondsorganisatie, en altijd de mond vol heeft van solidariteit, en anderzijds mensen die ontslagen worden door hun werkgever. Dat zijn 62-plussers waarvan men weet dat die het sowieso al moeilijk zullen hebben op de arbeidsmarkt.

Het is prima om hen sollicitatieopdrachten te geven en dergelijke meer, maar laten we vandaag wel het duidelijke onderscheid maken tussen die mensen die onvrijwillig de pech hebben om ontslagen te worden op latere leeftijd, en mensen die het op een akkoordje gooien als ze hun 62ste levensjaar zien naderen, die in een akkoordje tussen werkgever en werknemer fraude proberen te plegen en misbruik proberen te maken van ons systeem.

Dat SWT, zolang het nog bestaat, moet een noodstelsel zijn om werknemers te beschermen, en dus niet om vakbondsafgevaardigden op verlof te sturen op kosten van de belastingbetaler. Ik denk dat dat een heel belangrijk onderscheid is, waarbij het ene absoluut veroordeeld moet worden, en het andere met een aanklappende aanpak benaderd kan worden. Maar alsjeblieft, geen heksenjacht op 62-plussers, omdat de vakbondsdélégué misbruik maakt van het sociaal systeem.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.